

Tytti Lindholm

MONIKULTTUURISUUSVUOSIKELLO

Käsikirja Haanojan päiväkodille

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomikoulutus

2021



**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

| | |
|-----------------|---|
| Tutkintonimike | Sosionomi (AMK) |
| Tekijä/Tekijät | Tytti Lindholm |
| Työn nimi | Monikulttuurisuusvuosikello-käsikirja Haanojan päiväkodille |
| Toimeksiantaja | Kouvolan kaupunki, Haanojan päiväkoti |
| Vuosi | Syyskuu 2021 |
| Sivut | 50 sivua, liitteitä 13 sivua |
| Työn ohjaaja(t) | Eija Vikman, Pauliina Huusko |

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyössä laadittiin monikulttuurisuusvuosikello-käsikirja varhaiskasvatuksen henkilökunnan käyttöön Haanojan päiväkotiin. Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda selkeä sekä yksinkertainen käsikirja, joka auttaa henkilökuntaa tuomaan varhaiskasvatuksen arkeen eri uskonto- ja kulttuuritaustaisten lasten uskontoa ja kulttuuria näkyvämmäksi, sillä jatkuvasti kasvava monikulttuurisuus vaatii ammattilaisiltakin paljon osaamista ja ymmärrystä. Pääkohderyhmänä opinnäytetyössä on varhaiskasvatuksen henkilökunta sekä kyseisen päiväkodin asiakkaana olevat monikulttuuriset perheet.

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä, joka sisältää kirjallisen osuuden lisäksi konkreettisen tuotoksen, joka on käsikirja varhaiskasvatuksen ammattilaisten apuvälineeksi huomioitaessa eri kulttuurit pedagogisessa toiminnassa. Käsikirja toteutettiin yhteistyössä Haanojan päiväkodista nimetyn vastuuhenkilön kanssa kuunnellen henkilökunnan toiveita käsikirjan sisällöstä. Käsikirjassa käsitellään kyseisessä päiväkodissa esiintyvien uskontojen sekä kulttuureiden rajoituksia sekä tärkeimmät juhlaperinteet. Käsikirjan loppupuolelle on laadittu listan kirjavinkeistä eri aiheiden käsittelyyn lasten kanssa.

Asiasanat: Varhaiskasvatus, monikulttuurisuus, monikulttuurisuuskasvatus, monikulttuurisuusvuosikello

| | |
|------------------|--|
| Degree | <u>Bachelor of Social Services</u> |
| Author (authors) | Tytti Lindholm |
| Thesis title | Annual multicultural festivals-Handbook for Haanoja kindergarten |
| Commissioned by | City of Kouvola, Haanoja kindergarten |
| Time | September 2021 |
| Pages | 50 pages, 13 pages of appendices |
| Supervisor | Eija Vikman, Pauliina Huusko |

ABSTRACT

In the thesis, an annual multicultural festivals manual was prepared for the use of early childhood education staff at Haanoja kindergarten. The aim of the thesis was to create a clear and simple handbook that helps the staff to make the religion and culture of children from different religious and cultural backgrounds more visible in everyday early childhood education, as the ever-growing multiculturalism requires a lot of skills and understanding from professionals. The main target group of the thesis is the early childhood education staff, as well as the multicultural families who are clients of the kindergarten in question.

The thesis was implemented as a functional thesis, which in addition to the written part includes a concrete output, which is a handbook for early childhood education professionals considering different cultures in pedagogical activities. The handbook was implemented in collaboration with the person in charge of Haanoja Kindergarten, listening to their wishes about the content of the handbook. The handbook addresses the limitations of the religions and cultures present in that kindergarten, as well as the festive traditions. Towards the end of the handbook, there is a list of book tips for dealing with different topics with children.

Keywords: early childhood education, multiculturalism, multicultural education, annual multicultural festivals

SISÄLLYS

| | | |
|--------|--|----|
| 1 | JOHDANTO..... | 6 |
| 2 | MONIKULTTUURISUUTEEN LIITTYVÄT AIKAISEMMAT JULKAISUT..... | 7 |
| 3 | OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET..... | 8 |
| 4 | TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ..... | 9 |
| 5 | SÄÄDÖKSET..... | 10 |
| 5.1 | Varhaiskasvatuslaki..... | 11 |
| 5.2 | YK:n lasten oikeuksien sopimus..... | 11 |
| 5.3 | Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet..... | 12 |
| 6 | KULTTUURI JA USKONTO..... | 13 |
| 6.1 | Kulttuurisensitiivisyys ja interkulttuurinen kompetenssi..... | 14 |
| 6.2 | Kulttuurierot..... | 14 |
| 7 | MONIKULTTUURISUUS..... | 18 |
| 7.1 | Monikulttuuriset lapset ja perheet..... | 18 |
| 8 | VUOSIKELLO..... | 20 |
| 9 | VARHAISKASVATUS..... | 21 |
| 9.1 | Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa..... | 21 |
| 9.2 | Katsomuskasvatus..... | 22 |
| 9.3 | Kielten rikas maailma..... | 24 |
| 9.4 | Kulttuurinen osaaminen osana minuutta ja yhteisöllisyyttä..... | 25 |
| 9.5 | Haasteet monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa..... | 25 |
| 10 | MONIKULTTUURISET JUHLAPYHÄT JA RAJOITUKSET..... | 26 |
| 10.1 | Gregoriaaninen kalenteri..... | 27 |
| 10.2 | Buddhalaisuus..... | 27 |
| 10.2.1 | Elämäntapa..... | 28 |
| 10.2.2 | Elämänkaari..... | 28 |
| 10.2.3 | Kiinalainen uusi vuosi..... | 29 |
| 10.2.4 | Vesijuhla..... | 30 |

| | |
|--|----|
| 10.2.5 Vesak..... | 30 |
| 10.3 Hindulaisuus | 31 |
| 10.3.1 Elämäntapa..... | 31 |
| 10.3.2 Elämänkaari..... | 32 |
| 10.3.3 Holi..... | 33 |
| 10.3.4 Diwali | 33 |
| 10.4 Islam..... | 34 |
| 10.4.1 Elämäntapa..... | 35 |
| 10.4.2 Elämänkaari..... | 35 |
| 10.4.3 Ashura | 36 |
| 10.4.4 Ramadan | 37 |
| 10.4.5 Id al-fitr..... | 37 |
| 10.4.6 Al-hijra..... | 38 |
| 10.5 Juutalaisuus..... | 38 |
| 10.5.1 Elämäntapa..... | 39 |
| 10.5.2 Elämänkaari..... | 39 |
| 10.5.3 Rosh hashana..... | 40 |
| 10.5.4 Jom kippur | 41 |
| 10.5.5 Hanukka..... | 42 |
| 10.5.6 Pesach..... | 42 |
| 11 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI..... | 43 |
| 11.1 Lähdemateriaali ja tiedonhaku..... | 44 |
| 11.2 Tavoitteeseen pääseminen..... | 45 |
| 11.3 Palaute | 45 |
| 12 POHDINTA..... | 46 |
| LÄHTEET..... | 49 |
| LIITTEET | |
| Liite 1. Monikulttuurisuusvuosikello-käsikirja | |

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe syntyi Haanojan päiväkodin tarpeesta työvälineeksi heidän arkeensa. Opinnäytetyön teoreettisen osuuden lisäksi olen laatinut teorian pohjalta selkeän monikulttuurisuusvuosikello-käsikirjan, josta löytyy aikajärjestyksessä tärkeimmät huomioitavat juhlat työelämäohjaajani kanssa valitsemistamme uskonnoista ja kulttuureista sekä eri kulttuureiden ja uskontojen rajoitukset. Käsikirjan tarkoitus on auttaa henkilökuntaa huomioimaan eri uskontojen ja kulttuureiden rajoituksia sekä juhlaperinteitä ja auttaa tuomaan eri uskontojen ja kulttuureiden tärkeimpiä juhlia varhaiskasvatuksen pedagogiseen arkeen. Varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa on tärkeää huomioida jokaisen lapsen kulttuuri ja siitä on myös maininta varhaiskasvatussuunnitelmassa.

Tilajani on Haanojan päiväkotit, yksi Kouvolan kaupungin varhaiskasvatustyöyksiköistä, päiväkodissa on kirjoilla noin 150 lasta. Lapsiryhmiä talossa on kaiken kaikkiaan yhdeksän ja jokaisessa ryhmässä lapsia on useammasta kuin yhdestä kulttuurista. Tästä syystä aihe on Haanojan päiväkodille hyvin ajankohtainen. Päiväkodissa on asiakkaana perheitä hyvin monesta eri uskonto- ja kulttuurikunnasta, joten onkin hyvin tärkeää, että varhaiskasvattaja osaa toimia kaikkien lapsiryhmän lasten kanssa kunnioittaen jokaisen omaa kulttuuria. Tietoisuus eri uskontojen ja kulttuureiden juhlaperinteistä ja rajoituksista ei kuitenkaan ole kovin suuri ja tiedon löytäminen vie usein aikaa. Henkilökunta kaipasi selkeää materiaalia, jonka avulla olisi helppo tuoda kaikkien lapsiryhmässä olevien lasten uskontojen ja kulttuureiden tärkeitä juhlia osaksi varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa. Lisäksi materiaalin haluttiin olevan sellainen, josta on helppo tarkistaa käsiteltävän kulttuurin ja uskonnon erityispiirteet ja rajoitukset.

Maailmassa on satoja eri uskontoja ja kulttuureita. Itse nostan tässä opinnäytetyössä esille uskonnot ja kulttuurit, joita Haanojan päiväkodin asiakaskuntaan kuuluu: buddhalaisuus, hindulaisuus, islam ja juutalaisuus. Opinnäytetyön laajuuden vuoksi jätän käsittelemättä kristinuskon, johon kuuluu myös ortodoksit, joita Haanojan päiväkodissa on myös asiakkaana. Perustelen tämän sillä, että kristinusko on entuudestaan jo niin tuttua meille suomalaisille ja

ortodoksien tärkeimmistä juhlista suurin osa on myös meillä Suomessa tuttuja juhlaperinteitä. Uskontojen ja kulttuureiden moninaisuuden ja laajuuden vuoksi olen pyrkinyt käsittelemään eri uskonnoista ja kulttuureista vain varhaiskasvatuksen näkökulmasta oleelliset tiedot.

Kerron luvussa 2 monikulttuurisuudesta löytämiäni muita julkaisuja. Luvussa 3 käyn läpi opinnäytetyölleni asettamani tavoitteet. Avaan luvussa 4 käsitettä toiminnallinen opinnäytetyö ja kerron miksi oma opinnäytetyöni valikoitui toiminnalliseksi opinnäytetyöksi. Luvussa 5 avaun säädöksiä, jotka liittyvät monikulttuurisuuteen varhaiskasvatuksessa. Luvuissa 6–8 avaun tarkemmin opinnäytetyöhöni liittyviä käsitteitä, jonka jälkeen määrittelen luvussa 9 varhaiskasvatuksen ja sen erityispiirteitä erilaisuuden varhaiskasvatuksessa. Käsitelen luvussa 10 lyhyesti jokaisen uskonnon- ja kulttuurin elämäntapaa sekä elämänkaarta, joista selviää myös eri kulttuureiden rajoitukset, näiden jälkeen kerron vielä lyhyesti kulttuureiden tärkeimmistä juhlista. Luvussa 11 kuvailen huolellisesti opinnäytetyön prosessini, jossa käsitelen käyttämäni lähdemateriaalia ja arvioin kuinka hyvin pääsin asettamaani tavoitteeseen ja kerron tiilajalta saamastani palautteesta. Viimeisessä luvussa 12 pohdin opinnäytetyöni kokonaisuutta ja arvioin omaa työskentelyäni ja työni luotettavuutta.

2 MONIKULTTUURISUUTEEN LIITTYVÄT AIKAISEMMAT JULKAISUT

Useista hauista ja etsinnöistä huolimatta nimenomaan monikulttuurisuuden vuosikellosta aiheena ei juurikaan löytynyt aiemmin tehtyjä julkaisuja. Koen tämän kuitenkin positiivisena asiana, sillä pääsin rakentamaan käsikirjani ilman minkäänlaista vertailukohdetta. Aiheesta löytyi kuitenkin paljon tietoa erinäisissä lähteissä, joten uskalsin tarttua aiheeseen.

Tutkimuksia maahanmuuttajataustaisista lapsista päiväkodissa on tehty vielä hyvin vähän. Tutkimus lapsen näkökulmasta on etenkin hyvin vähäistä. Tutkimukset painottuvat opettajien käsitykseen monikulttuurisuudesta, maahanmuuttajalapsista ja heidän oppimisesta. (Hujala & Turja 2020, 234.)

Suomen kulttuurikasvatuksen seura on julkaissut oppimateriaalin, jonka tarkoituksena on tukea positiivista monikulttuurisuutta. Materiaaliin on poimittu merkittävämpiä ja mielenkiintoisimpia juhlia. Materiaalissa kuvaavat, että

yhteiskunnassamme uskontojen harjoittaminen ei kuulu päiväkoteihin ja kouluihin, mutta sen sijaan kasvatus suvaitsevasuuteen ja kulttuuriseen lukutaitoon kuuluvat. Ja mitä loistavin opetuskeino tähän on huomioida maailman juhlaperinteitä ja tuoda niitä osaksi lasten arkea. (Lahti & Lahti 2017, 4.)

Annika Pelkonen ja Jonna Vainio (2019) käsittelevät opinnäytetyössään monikulttuurisuutta varhaiskasvatuksessa. Aihe ei varsinaisesti tarkastele asioita samasta näkökulmasta kanssani, mutta on hyvin lähellä omaa aihettani. Heidän opinnäytetyössään käsitellään monikulttuurisuutta Haminan varhaiskasvatuksessa ja tämän pohjalta he ovat luoneet Haminan varhaiskasvatuksen käyttöön käsikirjan monikulttuurisuudesta, joka on tarkoitettu henkilöstön avuksi monikulttuuristen lasten ja perheiden kanssa työskennellessä. (Pelkonen & Vainio 2019.)

Ella Hakkarainen ja Annika Klingan (2014) selvittävät kvalitatiivisessa tutkimusopinnäytetyössään eri kulttuureiden juhlien huomioimista monikulttuurisessa päiväkodissa. Tämän pohjalta sain hyvää tutkimustulosta siitä, miten eri kulttuureita tunnetaan ja huomioidaan varhaiskasvatuksessa. Heidän tutkielmansa tavoitteena oli saada selville, mitä eri kulttuureja päiväkodissa esiintyy ja miten eri kulttuureiden juhlia huomioidaan päiväkodin arjessa sekä mitä ratkaisuja juhliin liittyen on tehty kulttuureiden näkökulmasta ja miten tehdyt valinnat perustellaan. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella heille selvisi, että kyseisessä päiväkodissa, josta he tutkimusta tekivät, oli 23 eri kulttuuritaustaista perhettä ja tuloksissa kävi myös ilmi, että varhaiskasvattajilla tietämys eri kulttuureiden juhlista oli vähäistä ja pääasiassa he huomioivat vain suomalaisen kulttuurin juhlia arjessaan. Vaikka tutkimus on jo seitsemän vuotta sitten tehty, niin tämä kertoo mielestäni siitä, miten ajankohtainen opinnäytetyöni aihe on, sillä monikulttuurisista juhlista varhaiskasvatuksessa ei ole vielä kovinkaan paljon tietoa. (Hakkarainen & Klinga 2014.)

3 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee edistää lasten kulttuurista osaamista sekä rohkaista lapsia tutustumaan eri kieliin ja kulttuureihin ja heidän tehtävänä on toimia mallina myönteisissä kohtaamisissa erilaisten ihmisten kanssa. Myös eri kulttuureista tulevilla lapsilla on oikeus omaan kulttuuriinsa, joten

tärkeää onkin osata edistää kaikkien lapsiryhmän lasten kulttuurista osaamista. (Hujala & Turja 2020, 263; Koivula ym. 2017, 222; Opetushallitus 2021b, 25.)

Keskustellessani Haanojan päiväkodin henkilökunnan kanssa aiheesta, aihe nousi hyvin ajankohtaiseksi. Eri kulttuureiden huomioiminen varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa oli vielä hyvin vähäistä ja henkilökunta kaipasi selkeästi apuvälineitä tähän. Keskustelujen pohjalta syntyikin lopulta opinnäytetyöni aihe.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli luoda selkeä ja yksinkertainen käsikirja. Käsikirjan tavoitteena oli se, että henkilökunnan on helppo huomioida ja tuoda eri uskonto- ja kulttuuristaustaisten lasten uskontoa ja kulttuuria näkyvämmäksi osaksi varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa.

4 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehtona ammattikorkeakoulun tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä ja järjeistämistä ammatillisessa kentässä. Alasta riippuen se voi olla esimerkiksi ohje, ohjeistus tai opas, kuten perehdyttämisopas, ympäristöohjelma tai turvallisuusohjeistus. Myös jonkin tapahtuman järjestäminen on vaihtoehto. Kohderyhmän mukaan toteutustavaksi voidaan valita kirja, kansio, vihko, opas, portfolio, kotisivu tai järjestetty tapahtuma tai näyttely. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9.)

Toiminnallisen opinnäytetyön yksi toteuttamistapa on selvityksen tekeminen. Toiminnallisessa opinnäytetyössä syntyy lopputuloksena aina jokin tuote, kuten käsikirja, tietopaketti, ohjeistus, messu- tai esittelyosasto, portfolio tai tapahtuma. Tästä syystä opinnäytetyön raportoinnissa tulee käsitellä keinot, joita on käytetty konkreettisen työn syntymiseksi. Toiminnallisia opinnäytetöitä yhdistää yksi yhteinen piirre, riippumatta siitä millaisessa muodossa toiminnallinen opinnäytetyö tehdään, on tärkeää luoda kokonaisilme, josta tunnistetaan tavoiteltu päämäärät. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51.)

Toteutin opinnäytetyöni toiminnallisena opinnäytetyönä laatimalla teoreettisen viitekehyksen pohjalta monikulttuurisuusvuosikello-käsikirjan Haanojan päiväkodin henkilökunnan käyttöön. Toiminnallisen opinnäytetyöni tuotos on ammatilliseen käyttöön suunniteltu käsikirja, jonka tulen jakamaan Haanojan päiväkodin jokaisen lapsiryhmän varhaiskasvattajien käyttöön ja avuksi huomioidessa eri kulttuuri taustaisia lapsia osana varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa.

5 SÄÄDÖKSET

Opetushallituksen (2021) varhaiskasvatussuunnitelmien perusteissa kirjoitetaan varhaiskasvatusta koskevista laeista sekä asiakirjoista seuraavaa: ”Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, varhaiskasvatukseen ja varhaiskasvatuksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Varhaiskasvatukseen sovelletaan myös hallintolakia ja lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Varhaiskasvatuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki, tasa-arvolaki, Euroopan ihmisoikeussopimus, YK:n lapsen oikeuksien sopimus, YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. Varhaiskasvatusta kehitetään inkluusioperiaatteen mukaisesti. Kaikki lapset voivat osallistua yhdessä varhaiskasvatukseen esimerkiksi tuen tarpeista, vammaisuudesta tai kulttuurisesta taustasta riippumatta. Kun lapsi tarvitsee kehitykseen ja hyvinvointiinsa tukea ja saa sosiaali- ja terveydenhuollon tukitoimia ja palveluja, tällöin sovelletaan sosiaalihuoltolakia, vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettua lakia, kehitysvammaisten erityishuollosta annettua lakia ja terveydenhuoltolakia sekä mitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista muualla laissa säädetään.” (Opetushallitus 2021b.) Käsittelen tässä luvussa nimenomaan lakeja ja asetuksia, jotka liittyvät monikulttuurisuuteen varhaiskasvatuksessa.

5.1 Varhaiskasvatuslaki

Varhaiskasvatuslaissa säädetään varhaiskasvatuksen tavoitteista. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää jokaisen lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä lapsen iän ja kehityksen mukaisesti. Tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista. (Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540.)

Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta tulee toteuttaa niin, että se tukee monipuolisesti lapsen leikkiä, liikkumista ja kulttuuriperintöä. Henkilöstön tulee varmistaa lapsille kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen kasvatusympäristö. Tärkeää on turvata lasta kunnioittava toimintatapa sekä mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja henkilöstön välillä. Kaikille lapsille on annettava yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen ja on tärkeää edistää lasten yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa kaikille valmiuksia kunnioittaa ja ymmärtää yleistä kulttuuriperinnettä ja jokaisen kielellisiä, kulttuurisia, uskonnollisia ja katsomuksellisia taustoja. (Varhaiskasvatuslaki 3§.)

Henkilöstön tehtävänä on tunnistaa jokaisen lapsen yksilölliset tuen tarpeet ja järjestää tarvittaessa tarkoituksenmukaista tukea monialaisessa yhteistyössä. Lasten yhteisö- ja vuorovaikutustaitoja tulee kehittää ja edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata lapsia eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen. Lapsille tulee antaa mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itseään koskevissa asioissa. Henkilöstön tulee toimia yhdessä lapsen ja hänen huoltajien kanssa lapsen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi ja tukea vanhempia tai muita huoltajia heidän kasvatustyössään. (Varhaiskasvatuslaki 3§.)

5.2 YK:n lasten oikeuksien sopimus

Lapsen oikeudet, jotka määritellään YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa, koskevat kaikkia lapsia perhe taustoista riippumatta. Kantava periaate lasten oikeuksien sopimuksessa on syrjinnän kieltäminen ja vaatimus lasten tasa-arvoisesta kohtelusta. Huomioon tulee myös ottaa lapsen etu, lapsen oikeus elämään ja täysipainoiseen kehittymiseen ja huomioon otetaan lapsen oma mielipide. (Hujala & Turja 2020, 241.)

Lapsen oikeuksien sopimusta ja sen periaatteita pidetään varhaiskasvatuksen perusteissa yhtenä lähtökohtana suomalaisessa varhaiskasvatuksessa. Oikeus tulla ymmärretyksi omana itsenään ja yhteisön jäsenenä on jokaisen lapsen oikeus. Henkilökunnalla on velvollisuus huomata ja puuttua kiusaamiseen, rasismiin ja väkivaltaan, sillä se ei ole millään tavalla hyväksyttävää. Henkilökunnan on luotava ilmapiiri, joka kunnioittaa moninaisuutta, tämän perustana on, että monimuotoisiin perheisiin suhtaudutaan kunnioittaen perheiden erilaisia kieliä, kulttuuria, uskontoa, katsomusta, perinteitä ja kasvatuskäsityksiä. (Hujala & Turja 2020, 242.)

Lasten oikeuksien sopimuksen 29. artiklassa sanotaan, että tavoitteena lasten koulutuksessa tulee edistää kunnioitusta lapsen vanhempia, omaa sivistyksellistä identiteettiä, kieltä ja arvoja kohtaan. Kunnioitusta tulee edistää myös lapsen asuin- ja synnyinmaan kansallisia arvoja sekä omasta kulttuurista poikkeavia kulttuureita kohtaan. Lapsista on tavoitteena kasvattaa sellaisia, jotka kykenevät elämään yhteiskunnassa vastuullisesti ymmärryksen, rauhan, suvaitsevaisuuden, sukupuolten välisen tasa-arvon sekä kaikkien kansakuntien, etnisten, kansallisten ja uskonnollisten ryhmien ja alkuperäiskansoihin kuuluvien henkilöiden välisen ystävyyden hengessä. 30. artiklassa sanotaan, että vähemmistöryhmään tai alkuperäiskansaansa kuuluvalla lapsella on oikeus nauttia omasta kulttuuristaan ja tunnustaa ja harjoittaa omaa uskontoaan ryhmän muiden jäsenten kanssa. Hänellä on myös oikeus käyttää omaa kieltään. (Hujala & Turja 2020, 241–242.)

5.3 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet muodostuvat kolmesta osiosta. Valta-kunnallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, jotka tukevat ja ohjaavat varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteutusta sekä kehittämistä. Tärkeässä roolissa on myös edistää laadukkaan sekä yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutuminen koko maassa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta varhaiskasvatuksen järjestävät laativat paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman, joka määrittelee, ohjaa ja tukee varhaiskasvatuksen järjestämistä paikallisesti. Näiden lisäksi jokaiselle lapselle tehdään oma varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä lapsen huoltajien kanssa, lapsen

varhaiskasvatussuunnitelmaa tarkennetaan säännöllisesti lapsen tarpeiden mukaan. (Opetushallitus 2021a.)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on rohkaista lapsia tutustumaan erilaisiin ihmisiin, kieliin sekä kulttuureihin ja edistää näin lasten kulttuurista osaamista sekä vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojaan. Henkilöstön tehtävänä on toimia lapsille mallina, miten kohdata myönteisesti erilaisia ihmisiä, näin tuetaan lasten myönteistä suhtautumista moninaiseen ympäristöön. (Opetushallitus 2021b, 25.)

Jokaista varhaiskasvatukseen osallistuvaa lasta katsotaan koskettavan kieleen ja kulttuuriin liittyvät näkökohdat, jotka mainitaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Erilaiset kielelliset ja kulttuuriset taustat lapsiryhmässä nähdään myönteisellä tavalla rikastuttavana tekijänä. Kielet, kulttuurit ja katsomukset ovat osana varhaiskasvatuksen kokonaisuutta kieli- ja kulttuuritietoisessa varhaiskasvatuksessa. (Opetushallitus 2021b, 49.)

6 KULTTUURI JA USKONTO

Käsittelen opinnäytetyössäni eri kulttuureita, joihin liittyvät vahvasti myös eri maiden uskonnot. Kulttuuria ja uskontoa ei kuitenkaan tule sotkea keskenään, vaikka ne usein liittyvätkin vahvasti toisiinsa. Uskonnot luovat yleensä eri maiden kulttuurin, sillä useimmissa kulttuureissa uskonnot tuottavat paljon eri kulttuureissa tärkeiksi muodostuneita tapoja, rajoituksia ja juhlia, tästä syystä opinnäytetyössäni nousee paljon esille myös eri kulttuureiden uskontoja. (Peda.net s.a.)

Kulttuuri nähdään usein elämäntapana, joihin liittyy ihmisten ja kansojen opitut tavat, arvostamat perinteet sekä historiasta saadut vaikutteet. Kulttuuriset piirteet ovat elämän aikana opittuja tapoja. Ne eivät periydy automaattisesti, vaan vanhemmat opettavat tavat lapsilleen. Kulttuuriin liittyviä asioita ovat esimerkiksi arvojärjestelmät, yksilön perusoikeudet, elintavat, perinteet, kehonkieli, ajattelun- ja tuntemisentavat, taide ja kirjallisuus sekä toimintatavat tai -mallit. Kulttuuri voidaan jakaa näkyvään ja näkymättömään osaan. Näkyvät asiat kulttuurissa ovat esimerkiksi vuorovaikutus, arkkitehtuuri, vaatteet,

ruuanvalmistustavat sekä ruoka. Näkymättömiä asioita kulttuurissa ovat esimerkiksi arvot, normit ja käsitteet. (Peda.net s.a.)

6.1 Kulttuurisensitiivisyys ja interkulttuurinen kompetenssi

Tärkeintä monikulttuuristen perheiden kanssa kohtaamisessa on kulttuurisensitiivisyys. Kulttuurisensitiivisyydellä tarkoitetaan vuorovaikutustaitoa, jossa ammattilaisella on halu sekä kyky ymmärtää perheitä, jotka tulevat eri kulttuurista. Tärkeintä on kunnioittaa eri kulttuuritaustaisia perheitä sekä arvostaa niin sanallista kuin sanatonta vuorovaikutusta niin, että kummallakin osapuolella on oikeus oman kulttuurin ilmaisuun. (Jäppinen 2016, 18; Luoma & Mättö 2018, 23–24; THL 2021.)

Joissain tilanteissa toista kulttuuria ja kulttuureiden arvomaailmaa voi olla vaikea ymmärtää, mutta ammattilaisena on muistettava aina oma ammatillisuutensa ja osattava kunnioittaa sekä ymmärtää erilaisia näkökulmia ja olla valmis oppimaan uutta. Onkin erityisen tärkeää, että ammattilainen tiedostaa omat arvonsa sekä kulttuuritaustansa vaikutukset omiin asenteisiinsa. On myös tärkeää, että henkilöstöllä on tietämystä ympäristönsä kulttuureista sekä taitoa toimia uusissa ja erilaisissa tilanteissa. Ammattilaisen on myös tärkeä tiedostaa maahanmuuttajiin kohdistuvat ongelmat sekä syrjintä. Tämä tarkoittaa sitä, että ammattilainen asettuu esimerkiksi rasismiin vastaiseen asemaan. (Jäppinen 2016, 18; Luoma & Mättö 2018, 23–24; THL 2021.)

Interkulttuurinen kompetenssi tarkoittaa sitä, että ammattilaisella on valmius ja taito toimia yhteistyössä kulttuurien välillä. Interkulttuurinen kompetenssi kehittyy tiedon, tietoisien pohdinnan sekä kokemuksen kautta. Ammattilaisen on tiedostettava ja osattava pohtia omia arvoja ja asenteitaan, jotta interkulttuurinen kompetenssi pystyy kehittymään. Interkulttuurinen kompetenssi voidaan nähdä monimuotoisuuteen suhtautumista eettisesti sekä monikulttuurisessa ympäristössä toimimisen kyky. (Jäppinen 2016, 18; Luoma & Mättö 2018, 23–24; THL 2021.)

6.2 Kulttuurierot

Maahanmuuttajien kulttuurierojen tunnistaminen ja huomioiminen on tärkeää, sillä alkuperäisestä kulttuurista opitut käyttäytymismallit ja uskomukset

saattavat säilyä vahvasti ja jopa korostua pitkän aikaa vieraan kulttuurin keskellä. Omasta kulttuurista muodostuu maahanmuuttajille usein merkittävä sosiaalisen identiteetin lähde. (Uusitalo & Joutsenvirta 2009, 24.) Itse olen työni kautta huomannut suuriakin kulttuurin tuomia eroja, jotka saattavat välillä vaikuttaa suuresti varhaiskasvatukseen arkeen. Mielestäni on erityisen tärkeää hahmottaa nämä kulttuuriset erot, jotta pystymme ymmärtämään eri kulttuureista tulevien perheiden erilaisia toimintatapoja. Seuraavaksi esittelenkin Hollantilaisen Geert Hofsteden kulttuurijaottelun, sillä siitä näkee hyvin, miten syvästi kulttuurit vaikuttavat moniin asioihin. Hofstede jakoi kulttuurit seitsemään eri kategoriaan ja hän kertoo kuinka ihmiset eri kategorioissa kommunikoivat.

Ensimmäisenä Hofstede jakoi kulttuurit yksilöllisiin ja yhteisöllisiin kulttuureihin. Yksilöllisten kulttuureiden edustajat ovat pääosin länsimaalaisia, kuten Suomi, Iso-Britannia ja Yhdysvallat ja niissä keskiössä ovat yksilö ja henkilö itse. Tärkeä arvo on sananvapaus ja yksilön ajatukset sekä mielipiteet ja se, että yksilöllä on oikeus ilmasta ne. Yksilöllisissä kulttuureissa viestintä on suoraa ja sanotaan mitä ajatellaan. Toisenlaiseen viestintäkulttuuriin tottuneelle viestintätapa saattaa kuulostaa epäystävälliseltä ja töykeältä. Yhteisöllisissä kulttuureissa taas tärkein toimija on yhteisö. Tärkeitä arvoja ovat yhteisön koossa pitäminen ja säilyttäminen. Yhteisöllisten kulttuureiden edustajat tulevat suurin osa Aasiasta, Afrikasta ja Latalaisesta Amerikasta. Heille tärkeää on säilyttää yhteisön harmonia, ja se, että kaikkia yhteisön jäseniä kunnioitetaan. Yhteisöllisessä kulttuurissa vältetään suoria viestejä, jotka vaikuttavat loukkaavilta; heidän kommunikaationsa on yleensä epäsuoraa. Perheet yhteisöllisessä kulttuurissa ovat isoja ja siihen kuuluukin yleensä koko suku; he pitävät jokainen huolta toisistaan ja toimivat toistensa sosiaalisena ja taloudellisenä tukiverkkona. (Oksi-Walter ym. 2009, 147–148.)

Toisena Hofstede jakoi kulttuurit vallan mukaan. Henkilön asema ja status kulttuureissa, joissa on pieni valtaetäisyys, kuten Suomessa, saavutetaan ihmisten henkilökohtaisten ominaisuuksien, koulutuksen ja kokemuksen perusteella. Maissa, joissa on suuri valtaetäisyys, ero valtaa omaavan ja vallattoman välillä on suuri ja se perustuu usein syntyperään ja ikään. Tällaisia maita ovat muu muassa Aasian, Afrikan ja Etelä- Amerikan maat sekä Venäjä. Eri henkilöiden asema on hierarkiaan perustuva ja tarkoin määrätty. Sitä

arvostetumpi ja enemmän valtaa henkilöllä on, mitä vanhempi hän on. Häntä kunnioitetaan ja kysytään neuvoja erilaisiin elämäntilanteisiin. Valtaetäisyydessä on Hofstedin mukaan suuria eroja Suomen ja monien Suomeen tulleiden lähtömaiden välillä. Yksi perusarvoista Pohjoismaissa on tasa-arvo ja epätasa-arvoon suhtaudutaan kielteisesti ja sitä pyritään vähentämään yhteiskunnassa. Tämä herättää Suomeen muuttavilta ulkomaalaisilta suuresti ihmetystä ja vaatii paljon opettelua. (Oksi-Walter ym. 2009, 149.)

Kolmanneksi Hofstede jakoi kulttuurit maskuliinisten ja feminiinisten arvojen mukaan. Vahvasti maskuliinisia kulttuureja ovat muun muassa Japani, Kiina, Saksa, Italia, Yhdysvallat ja Iso-Britannia. He arvostavat kilpailukykyä, kunnianhimoa, tavaran ja materiaalin keräämistä ja taloudellista kasvua. Ihmisten paremmuusjärjestykseen laittaminen on myös hyväksyttyä vahvasti maskuliinisissa maissa ja lapsia kannustetaan kilpailemaan keskenään jo pienestä pitäen. Vahvasti feminiinisiä kulttuureita taas ovat muun muassa Suomi sekä muut pohjoismaat, Viro, Venäjä. Näissä kulttuureissa arvostetuimpia ominaisuuksia ovat vaatimattomuus ja solidaarisuus kilpailun ja voittamisen sijaan. (Oksi-Walter ym. 2009, 149–150.)

Neljäntenä Hofstede jakoi kulttuurit sen mukaan, miten niissä siedetään epävarmuutta. Voimakkaasti epävarmuutta vältteleviin kulttuureihin kuuluu muun muassa Suomi, Venäjä, Kreikka, Portugali ja Japani. Voimakkaasti epävarmoissa kulttuureissa ihmiset tarvitsevat ohjeita, kuinka toimia epävarmoissa tilanteissa ja ihmiset ahdistuvat helposti. Ihmiset vaikuttavat usein aggressiivisilta, kiireisiltä, hermostuneilta ja toimeliailta. Säännöt ja lait näissä maissa koetaan erittäin tärkeiksi, vaikka ne eivät toimisikaan. Erilaisuutta saatetaan pelätä ja halutaan olla tietoisia koko ajan siitä mitä tapahtuu. Lapset opetetaan tiukasti siihen, mikä on likaista ja puhdasta, kun taas epävarmuutta sietävissä maissa ei ole niin tarkkaa opettaa lapsille mikä on puhdasta ja likaista. Epävarmuutta sietäviä maita ovat muun muassa Ruotsi, Tanska, Kiina ja Intia. Ihmiset vaikuttavat rauhallisilta, hillityiltä, rennoilta ja jopa laiskoilta. Lakeja ja sääntöjä tulisi olla vain silloin, kun ne koetaan todella tarpeellisiksi. (Oksi-Walter ym. 2009, 151.)

Viidentenä Hofstede jakoi kulttuurit niiden aikakäsitysten mukaan. Länsi- ja Pohjois-Euroopassa sekä Pohjois-Amerikassa on tyypillistä yksiaikeinen

kulttuuri, jossa tehdään asioita yksi asia kerrallaan ja jokaisella on oma vuoronsa myös puheessa ja vuorovaikutustilanteissa ja kullakin asialla on alku ja loppu. Aika on rahaa, joten ihmisten tulee pysyä aikataulussa. Latinalaisessa Amerikassa sekä suurimmassa osassa Afrikkaa, Aasiaa ja Etelä-Eurooppaa on taas tyypillistä moniaikainen kulttuuri, jossa aika ei ole niin tärkeä. Näissä kulttuureissa ihmiset tekevät monia asioita samanaikaisesti, mutta hyvin epätaismällisesti ja heillä on vallan syklinen aikakäsitys ja aika ei heidän mielestään lopu koskaan. Moniaikaisissa kulttuureissa ihmissuhteilla on suuri merkitys. (Oksi-Walter ym. 2009, 152–153.)

Kuudentena Hofstede jakoi kulttuurit uskontojen mukaan. Uskonnolla on suuri merkitys valtioiden asukkaisiin ja kulttuureihin. Arvojen ja normien taustalla myös uskonnot vaikuttavat ympäröivään yhteiskuntaan, mikä on oikein ja väärin, mikä kiellettyä ja sallittua. Uskonnon näkyminen jokapäiväisessä kulttuurissa vaikuttavat eri kulttuureihin ja niiden tapaan kommunikoida. (Oksi-Walter ym. 2009, 153.)

Seitsemäntenä Hofstede jakoi kulttuurit erilaisiin viestintäpohjiin. Ihmisten viestintään vaikuttaa muun muassa asuinmaa ja sen ilmasto. Kulttuureiden viestintään vaikuttaa myös se, miten paljon eleitä ja ilmeitä käytetään sanallisen viestinnän tukena. Tyypillisiä maita eleiden ja ilmeiden käyttämisestä viestinnän tukena on Välimeren maat sekä Latinalainen Amerikka. Eleiden ja ilmeiden käyttö viestinnän tukena on vähäisempää Suomessa, Keski-Euroopassa ja Aasiassa. Tilankäyttö on myös eräänlaista kommunikointia, eli millaisen välimatkan keskustelijat pitävät toisiinsa. Välimeren maissa ja Latinalaisessa Amerikassa välimatka keskustelijoiden välillä on melko lyhyt, kun taas Suomessa arvostetaan enemmän omaa tilaa ja pidetään välimatka suurempana. Kommunikoinnin yksi osa on myös kosketukset, halaukset ja suukottelu. Suomessa ei juurikaan kosketa toista, kun taas latinalaisamerikkalaiset ovat toisiaan hyvin lähellä ja koskettelevat paljon. Keski-Euroopassa on tapana suukottaa tervehtiessä toista poskelle, joka taas voi tuntua vieraalta Suomessa. Yksi viestinnän tapa on myös katsekontakti. Eri kulttuureissa on eroavaisuuksia sille, kuinka paljon ja missä tilanteessa toisia katsotaan silmiin puheessa. Suomessa toista silmiin katsomista arvostetaan ja sitä pidetään rehellisyyden ja luottamuksen osoituksena, kun taas osassa Aasian maita katsekontaktia vältetään. (Oksi-Walter ym. 2009, 153–156.)

7 MONIKULTTUURISUUS

Monikulttuurisuus on käsitteenä monimerkityksellinen ja siten myös hankala käyttää. Monikulttuurisuudella voidaan kuvata yhteiskunnan tai yhteisön tilannetta sekä määritellä tarkemmin käsitteen sisälle kuuluvia ilmiöitä. Kuvailevana käsitteenä sillä tarkoitetaan, että useisiin kansoihin kuuluvia ihmisiä asuu jossakin maassa. (Paavola & Talib 2010, 26.)

Merkityksellistä monikulttuurisuuskäsitettä määriteltäessä on se, että siitä tulisi puhua niin valta- ja vähemmistöryhmien välisistä suhteista sekä keskinäisistä suhteista vähemmistöryhmien välillä, sillä monikulttuurisuudella viitataan epäsuorasti aina jollakin tavalla ryhmien välisiin suhteisiin. Näiden lisäksi tärkeissä rooleissa on yksittäisten ihmisten väliset suhteet ja heidän asenteensa ja käyttäytymisensä tai yhtä lailla valtioiden väliset sopimukset. Usein keskusteluihin monikulttuurisuudesta sisältyy myös rasismi, ennakkoluulot ja suvaitsevaisuus. Tarkasteltaessa monikulttuurisuutta tulee huomioida, puhutaanko vain maahanmuutosta ja maahanmuuttajiin liittyvistä kysymyksistä vai kuuluuko asiaan myös muita ilmiöitä. Monikulttuurisuuteen Suomessa voidaan liittää ainakin seuraavat osa-alueet: kysymykset eri kieliin ja kulttuureihin liittyen, maahanmuuttajat ja heihin liittyvät kysymykset, maailmankatsomukset ja uskonnot, seksuaalinen suuntautuminen, sukupuolisidonnaisuus, sosiaaliluokka, syrjäytyminen sekä vammaisuus. (Paavola & Talib 2010, 26–27.)

7.1 Monikulttuuriset lapset ja perheet

Kotoutuminen on jo itsessään haasteellista maahanmuuton ja kulttuurishokin myötä. Kotoutumisprosessi voi aiheuttaa unettomuutta, masentuneisuutta sekä muita fyysisiä ja psyykkisiä oireita. Vanhemmuus voi helposti jäädä kotoutumisen jalkoihin, kun vanhempien voimavarat eivät riitä kotoutumisen prosessien läpikäymisen rinnalla olemaan vanhempi lapsilleen. Maahanmuuttajat tarvitsevat paljon tukea käytännön toimissa ja tiedon saamisessa, sillä tietämys kotoutumisen eri vaiheista ja kulttuurishokista voi olla hyvin puutteellinen. Suomalaiselle puolisolle voi tulla myös yllätyksenä eri maasta muuttaneen puolisonsa kokema kulttuurishokki ja kotoutumisprosessi, myös puoliso tarvitsee tällaisessa tilanteessa paljon tietämystä ja tukea vanhemmuuteen.

Haasteita kotoutumisprosessissa ja vanhemmuudessa saattavat aiheuttaa myös vanhempien työttömyys. (Oksi-Walter ym. 2009, 132–133.)

Monikulttuuristen lasten identiteetti voi muodostua monen eri kulttuurin kautta. Lapset saattavat joskus myös valita identiteettinsä monen erilaisen identiteetin väliltä. Jotkut lapsista valitsevat itselleen yhden kulttuurisen identiteetin, kun taas toinen lapsi voi määrittää itsensä kahden eri kulttuurin kautta. Kaksikulttuurisen lapsen identiteetin muodostuminen käy nykynäkemyksen mukaan läpi erilaisia vaiheita ja se on ainutlaatuinen kategoria. Kaksikulttuurinen lapsi käy yhden näkemyksen mukaan läpi neljä eri vaihetta. Ensimmäinen vaihe on alle neljävuotias lapsi, jolla ei ole vielä ymmärrystä omasta identiteetistään. Lapsi ei tässä vaiheessa vielä kykene ymmärtämään, että hän itse ja hänen vanhempansa olisivat eri kulttuureiden edustajia, lapset esimerkiksi käsittävät oman ihonvärinsä konkreettisten asioiden, kuten ruuan avulla. Toisessa vaiheessa lapsi on neljän ja seitsemän ikävuoden välissä, jolloin hän oppii jo ymmärtämään kansalaisuuden ja ihonvärien merkityksen. Tässä vaiheessa kaksikulttuurinen lapsi käy myös läpi kriisiä, sillä hänen tulee valita itselleen identiteetti, hän saattaa myös kieltäytyä puhumasta toista äidinkieltään muiden kuullen sekä hävetä eri kulttuuritaustaista vanhempansa. Kolmannessa vaiheessa lapsi on yli seitsemänvuotias. Lapsi voi kokea olonsa sekavaksi ja syylliseksi: jos hän valitsee vain yhden identiteetin, kieltää hän toisen osan itseään. Neljäs vaihe eli integraatiovaihe saavutetaan yleensä murrosiän jälkeen ja tässä vaiheessa lapsella on kaikki kulttuurit mukanaan ja hän kokee olevansa kokonainen. Kulttuurit ovat integroituneet häneen ja kuuluvat osaksi hänen identiteettiään. (Oksi-Walter ym. 2009, 137–139.)

Erilaisia malleja lapsen identiteetin kehittymisestä on kritisoitu muun muassa sen takia, että lapsille on tavoitteena saada niiden mukaan integroitunut identiteetti. Usein identiteetinmuodostamisprosessia käydään läpi koko elämän. Malleissa ei myöskään huomioida koko todellisuutta. Suomessa asuu paljon perheitä, joissa toista kulttuuria edustava vanhempi ei asu samassa taloudessa tai ei ole ollenkaan tekemisissä lasten kanssa. Tällöin toinen kulttuuri saattaa olla läsnä esimerkiksi vain ihonvärin kautta. (Oksi-Walter ym. 2009, 139–140.)

Lapset tarvitsevat apua ja tukea kasvaakseen molempiin kulttuureihin ja hyväksyäkseen molemmat kulttuurit osaksi itseään. Haasteita kaksikulttuuriselle lapselle lisää se, kuinka sopeutua suomalaiseen yhteiskuntaan erilaisena. Identiteetin muodostaminen voi olla haasteellinen ja vaikea prosessi ja siinä voi esiintyä myös niin sanotun pakotetun identiteetin pulma, jossa lapsi kieltää yhden osan itseään ja se muodostaa lapselle hajanaisen kuvan itsestään. Tämä voi aiheuttaa lapselle turvattomuutta, alakuloisuutta, heikkoa itsetuntoa ja itsevihaa. Pakotetun identiteetin syy voi löytyä myös, jos ulkopuolinen yhteiskunta määrittää lapsen ulkopuoliseksi. Kaksikulttuuriset perheet määrittävät siis uudelleen suomalaisuutta. (Oksi-Walter ym. 2009, 140–141.)

8 VUOSIKELLO

Vuosikellon tarkoituksena on kuvata vuoden kuluessa tapahtuvien toimintojen aikataulua. Sen avulla tiimi tai organisaatio voi tehdä itselleen vuosisuunnitelman, jonka avulla aikataulutetaan erilaisia tekemisiä sekä prosesseja. Vuosikellon voi toteuttaa joko sanallisesti tai graafisen kuvan avulla. Vuosikellon avulla hahmotetaan pidemmän aikavälin tapahtumat kokonaisuutena ja sitä on mahdollista tarkentaa jatkuvasti. Vuosikelloa voidaan hyödyntää laajasti erilaisten toimintojen suunnitteluun sekä arviointiin. Vuosisuunnitelma, joka on esitetty vuosikellon muodossa, auttaa pysymään ajan tasalla eri tapahtumista ja varaamaan asioiden valmisteluun riittävästi aikaa. Hyötynä vuosikellossa on ajanhallinta, tekemisten ja prosessien läpinäkyvyys, ennakointi, prosessien ja tekemisten synkronisointi toisiinsa. Se mahdollistaa myös, ettei tekemiset osu päällekkäin ja tuo liikaa työkuormaa. (Innokylä s.a.)

Katsomuskasvatuksen suunnitteluun yksi hyvä työväline on vuosikello, johon varhaiskasvattajat voivat esimerkiksi luoda erilaisia kulttuurisia tai katsomuksellisia juhla- tai merkkipäiviä. Jokainen ryhmä voi luoda omanlaisen vuosikellon, joka vastaa juuri kyseisen ryhmän toimintaa ja huomioidaan juuri kyseisen ryhmän eri kulttuurisesti ja uskonnollisesti tärkeät juhlat ja merkkipäivät. Vuosikelloon voidaan sijoittaa myös koko yksikön yhteisiä juhlia, yhteistyöpalavereita, vanhempainiltoja, vierailuita tai huoltajakeskusteluja. Jokainen ryhmä voi luoda omanlaisensa vuosikellon, josta on apua nimenomaan kyseisen ryhmän toimintaan. (Opetushallitus 2021c.)

Toteutin oman monikulttuurisuusvuosikelloni sanallisessa muodossa laatimalla käsikirjan eri kulttuureiden sekä uskontojen rajoituksista ja tärkeimmistä juhlista. Käsikirjassa juhlit tulevat etenemään varhaiskasvatuksen toimintavuoden mukaisessa järjestyksessä, eli vuosikello alkaa elokuusta. Varhaiskasvattajat voivat halutessaan luoda käsikirjan pohjalta juuri oman ryhmän tarpeita vastaavan vuosikellon graafisessa muodossa ryhmänsä seinälle kuvaamaan juuri kyseisen ryhmän lasten eri kulttuureiden ja uskontojen tärkeitä juhlia ja merkkipäiviä.

9 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus. Varhaiskasvatus on aina suunnitelmallista ja tavoitteellista ja siinä painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus on tärkeä vaihe lapsen oppimisen ja kasvun polulla ja se on osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäistä ketään syrjäytymästä. Tärkeä tehtävä on myös tukea huoltajien kasvatustyötä ja mahdollistaa heidän työssä käyminen tai opiskelu. (Opetushallitus 2021a.)

Varhaiskasvatusta ajatellaan myös yhteiskunnallisena palveluna, sillä siellä opitut tiedot ja taidot vahvistavat lapsen osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai avoimen varhaiskasvatuksen toimintana esimerkiksi kerho- tai leikkitoimintana. Jokainen lapsi on oikeutettu varhaiskasvatukseen, päätöksen osallistumisesta tekee vanhemmat. (Opetushallitus 2021a.)

9.1 Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa on lisääntynyt huomattavasti maahanmuuttajataustaiset lapset ja näin ollen monikulttuurisuus on tullut osaksi myös lasten maailmaa. Lasten tasa-arvon ja moninaisuuden edistäminen sekä syrjinnän ehkäisy ovat varhaiskasvatuksen keskeisenä tehtävänä. Uskonnollisesti ja katsomuksellisesti varhaiskasvatus on sitoutumaton. Lähtökohtana varhaiskasvatuksessa on lasten erilaisten kielellisten, kulttuuristen, uskonnollisten ja katsomuksellisten taustojen kunnioittaminen ja huomioon ottaminen. (Hujala & Turja 2020, 241; Koivula ym. 2017, 221–222.)

Eri kulttuuritaustaisten perheiden kieli ja kulttuuritausta tulee huomioida kohdatessa ja palvelutarpeisiin vastatessa. Tämä vaatii varhaiskasvatuksen henkilöstöltä osaamista. Työntekijöiden kulttuurituntemus ja suhde- ja kohtaamistaidot korostuvat tässä kohtaa. Työntekijöiden pitää pystyä työskentelemään myös muunkin kuin oman kulttuurin parissa ja ymmärtää omaa ja muiden kulttuurisia ja katsomuksellisia taustoita. Tällöin tätä voidaan kutsua kulttuuripätevyudeksi, tässä voidaan erottaa tieto-, tunne ja käytösosio. Tieto-osio sisältää tiedon uskonnosta, ruuista, kielestä, sosiaalisista tavoista ja uskomuksista. Tunneosiossa työntekijä osaa suhtautua erilaisuuteen ja haluaa ymmärtää ja osaa ratkoa ristiriitoja. Käytösosiossa välittyy arvostus sekä halu olla loukkamatta ketään. (Hujala & Turja 2020, 258; Koivula ym. 2017, 222.)

Varhaiskasvatuksen arjessa tulee huomioida kaikkien lasten kulttuuri ja äidinkieli ja edistää kaikkien lasten kulttuurista osaamista. Hyväksytyin ja arvostavan ilmapiirin luominen auttaa rakentamaan varhaiskasvatusympäristön monikulttuuriseksi. Arjessa tuodaan esille kunkin lapsen kulttuurin omia tapoja. Päivähoidon arkeen kuuluvat eri kulttuurit ja nämä huomioidaan fyysistä ympäristöä järjestäessä ja luodessa. Ryhmän seinillä voi esimerkiksi olla eri maiden lippuja, esille voi laittaa eri kulttuureihin ja kieliin liittyviä materiaaleja, voidaan kuunnella eri maiden musiikkia tai juhlia eri kulttuureiden juhlia. (Hujala & Turja 2020, 263; Koivula ym. 2017, 222.)

9.2 Katsomuskasvatus

Katsomuskasvatus on kirjattu valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin varhaiskasvatuksen ammattilaisia velvoittavana tehtävänä. Ammattilaisen on sitouduttava varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritettyihin tavoitteisiin ja yhteisiin käytäntöihin. Ammattilaiset eivät voi toteuttaa sitä oman katsomuksellisen näkemyksen tai kiinnostuksen mukaisesti. Ammattilaisen on tärkeä ymmärtää, miksi varhaiskasvatuksessa on tärkeä paikansa tietoisella katsomuskasvatuksella sekä se, että jokaisen lapsen tulee saada kohdata avoimesti oma ja toisen katsomus. (Haapasalo ym. 2017, 12.)

Varhaiskasvatussuunnitelman katsomuskasvatuksessa ensisijaisena tutustumisen kohteena ovat kyseisen lapsiryhmän eri uskonnot ja kulttuurit.

Katsomuskasvatuksen tavoitteena on tukea lasten kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä ja edistää kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan. Varhaiskasvatuksessa erilaisiin katsomuksiin ja niihin liittyviin perinteisiin tutustutaan päivittäisissä tilanteissa, kuten pukeutumisessa ja ruokailussa sekä tutustumalla eri kulttuureiden juhliin. On tärkeää antaa tilaa lasten ihmettelylle ja vastata heidän mieltään askarruttaviin kysymyksiin. Katsomuskasvatusta toteutetaan yhdessä lasten huoltajien kanssa kunnioittaen jokaisen perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja. Katsomuskasvatuksella tuetaan muun muassa lasten laaja-alaista osaamista. (Opetushallitus 2021b, 45.)

Katsomus on parhaimmillaan väline yhteyden löytämiseen, mahdollisuus jakamiseen, tila hyvän elämän, moraalien ja etiikan pohtimiseen. Se mahdollistaa ympäristön henkisyiden ja hengellisyyden yhteiseen vaalimiseen ja ihmetteilyyn. Se on osatekijänä kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa ja sen avulla on mahdollisuus löytää turvaa, jäsennystä sekä lohtua elämän kriisien keskellä. Monelle katsomus on tärkeä osa jokapäiväistä elämää sekä identiteettiä, se on arkea ja juhlaa, joka yhdistää yhteisöjä. Varhaiskasvatuksessa on hyödynnettävä näitä uskontojen ja katsomusten positiivisia elementtejä, jotta pystytään rakentamaan lapsille tulevaisuus, jossa ei ole pelkoa ja väkivaltaa. (Haapasalo ym. 2017, 17.)

Tavoitteena katsomuskasvatuksessa on lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ikätason mukaisesti, sillä ilman niitä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökulmia ei voida tukea. Tavoitteena on myös turvata toimintatapa, joka on lasta kunnioittava ja taata lasten ja henkilöstön välinen vuorovaikutussuhde mahdollisimman pysyvänä. Kaikille lapsille on myös annettava yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa ja antaa valmiudet kunnioittaa ja ymmärtää yleistä kulttuuriperinnettä ja jokaisen kulttuurista, kielellistä, katsomuksellista ja uskonnollista taustaa. Viimeisin tavoite on edellytys kaikkien edellä mainittujen tavoitteiden toteutumiselle, sillä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen vuoksi on tärkeää tehdä yhteistyötä lapsen vanhempien tai muiden huoltajien kanssa ja antaa heille tukea kasvatustyöhön. (Haapasalo ym. 2017, 17–19.)

9.3 Kielten rikas maailma

Lasten kielellisten valmiuksien, taitojen ja identiteettien kehittyminen on yksi varhaiskasvatuksen tavoitteista. Kielelliseen kehitykseen on yhteydessä myös vuorovaikutustaidot sekä monilukutaito. Lapsen kielellisen kehityksen tukena on hyvä yhteistyö vanhempien kanssa, sekä kielellisesti rikas ympäristö varhaiskasvatuksessa. (Helenius & Lummelahti 2018, 84.)

Varhaiskasvatuksessa olevat lapset tulevat erilaisista kielellisistä ympäristöistä. Tätä voidaan pitää suurena rikkautena, sillä kaikki lapsiryhmän lapset pääsevät tutustumaan eri kieliin ja kulttuureihin. Lasten kielellistä identiteettiä vahvistaa ryhmän monikielisyys. Myös vähemmistökielisen lapsen oman kielen merkitys on huomattava. Samanikäiset lapset voivat olla kielellisesti hyvin eri kehitysvaiheissa. Lapsen kielen ja kielellisen identiteetin tukemiseksi sekä kielellisten vaikeuksien ehkäisemiseksi eri tasoisia lapsia tuetaan kielellisten valmiuksien osa-alueilla aina sopivissa tilanteissa. (Helenius & Lummelahti 2018, 84.)

Lasten kielen ymmärryksen taito kehittyy jatkuvasti jokapäiväisessä toiminnassa ja onkin tärkeää, että aikuinen puhuu selkeästi niin, että lapset näkevät hänen kasvonsa koko ajan. On tärkeää selostaa tekemisiään, nimetä asioita, kuvailla ominaisuuksia sekä tapahtumia. Aikuinen tarkkailee toiminnan lomassa koko ajan lapsia ja miten he ovat puheen ymmärtäneet ja hän voi myös kysellä lapsilta meneillään olevasta toiminnasta. Lasten kysymyksiin tulee reagoida herkällä korvalla ja antaa lapsille vastaus. Keskustelun tukena voidaan käyttää esimerkiksi kuvia, esineitä ja videoita, jotka innostavat lapsia ja auttaa havainnollistamaan käsiteltävää aihetta sekä opettaa uusia käsitteitä ja sanoja, joiden avulla lapsi alkaa ymmärtämään niiden merkityksen. (Helenius & Lummelahti 2018, 85.)

Kielitietoisuuden kehittymistä on luontevaa opetella sellaisissa lapsiryhmissä, joissa on eri kielten edustajia. Lasten kanssa tutustutaan lapsiryhmässä olevien lasten kulttuuriin ja kieleen, jolloin lapset kuulevat erilaista puhetta ja oppii jopa ymmärtämään joidenkin sanojen merkityksen ja lapset kiinnostuvat toisesta kielestä. (Helenius & Lummelahti 2018, 88.)

9.4 Kulttuurinen osaaminen osana minuutta ja yhteisöllisyyttä

Lapsille luodaan pohja erilaisten näkemysten tunnistamiselle ja ymmärtämiselle tutustumalla erilaisiin kulttuureihin ja tuomalla esille monipuolisesti erilaisia kokemuksia. Se, miten aikuinen suhtautuu erilaisiin ihmisiin, toisiin kulttuureihin ja maailmankatsomuksiin, antaa lapsille mallin siitä, kuinka kuuluu asioihin suhtautua. Varhaiskasvattajan tehtävänä on opettaa lapsille hyviä tapoja, olemaan ystävällinen toisia kohtaan sekä auttamisen halua. Lapset tutustuvat niin omaan, kun muidenkin kulttuuriin ja lasta kannustetaan myönteiseen ajattelutapaan ja asenteisiin kaikkia ihmisiä sekä heidän kulttuureita, maailmankatsomuksia ja uskontoja kohtaan. Hyvä lähtökohta erilaisten kulttuurien tarkastelulle on lapsiryhmän omissa perhetaustoissa, tässä kohtaa vanhempien mukaantulo on arvokas apu ja tuki. (Helenius & Lummelahti 2018, 26–27.)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on auttaa lapsia ymmärtämään lähiympäristön moninaisuutta ja harjoitella toimimaan sen jäsenenä. Apuna voidaan käyttää muun muassa erilaisia satuja sekä musiikkia eri kulttuureista, ruokailutilanteissa voidaan käsitellä eri kulttuurien ruokalajeja ja tapoja, tutustumiskäynnit eri kohteissa, joka tekee aiheesta mielenkiintoisen helpommin ymmärrettävän sekä voidaan kutsua päiväkodille vieraita, jotka kertovat omasta kulttuuristaan. Eri keskustelujen myötä lasten kanssa pohditaan yhdessä muun muassa oikean ja väärän erottamista, ystävyyttä, oikeudenmukaisuutta, surua, pelkoa, kiusaamista, iloa, rehellisyyttä ja kielenkäyttöä. Lapsiryhmän kanssa tutustutaan yhdessä myös lapsiryhmässä läsnä olevien eri katsomuksia ja keskustellaan niistä. (Helenius & Lummelahti 2018, 27, 93–94.)

9.5 Haasteet monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa

Monikulttuuriosaamisen vahvistaminen on hyvin tärkeää monikulttuuristuvassa Suomessa, sillä haasteita voi tuottaa sitoutuminen erilaisten lasten ja perheiden kanssa työskentelyyn. Työntekijöiden on tärkeä tarkastella omaa arvo maailmaansa ja ehkä laajentaa myös maailmankuvaansa, sillä työntekijän omat asenteet välittyvät lapsiin hänen toimintansa kautta. Monikulttuurisen lapsen kasvua ja kehitystä varhaiskasvatuksessa tukee vahvasti varhaiskasvattajien monikulttuurisuusosaaminen. Identiteetti on vahvasti yhteydessä jokaisen kasvattajan ammatillisuuteen sekä käsitykseen itsestä, jolloin varhaiskasvattajan työssä ilmenevät haasteet sekä ongelmat uhkaavat kasvattajan

itsetuntoa. Kasvattajan työ vaatii elinikäistä oppimista ja tämä voi aiheuttaa kasvattajalle riittämättömyyden tunnetta, ahdistusta ja stressiä, koska vaatimukset kasvavat ja koko ajan pitää oppia uutta aiheesta. (Paavola & Talib 2010, 74–75.)

Kulttuurierot saattavat aiheuttaa monenlaisia haasteita lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa. Väärinkäsityksiä monikulttuurisissa perheissä saattaa tuottaa esimerkiksi erilaiset tavat viestiä sekä kommunikoida. Kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa, voidaan hänen käyttäytymistään tulkita häiriökäyttäytymisenä tai voidaan ajatella, että lapsi on surullinen tai onneton, vaikka todellisuudessa kulttuurierot voivat olla syynä tähän. (Baldock 2010, 96; Oksi-Walter ym. 2009, 147.)

Haasteena saattaa olla myös erilainen tapa kasvattaa lapsia eri kulttuureissa. Monikulttuurisessa perheessä lapsella saattaa olla kahta erilaista kasvatustapaa, joista asuinympäristö usein määrittää, että kumpi kasvatustapa on hallitsevampi. Toisinaan eri kulttuureiden kasvatuseriaatteet saattavat olla myös ristiriidassa yhteiskunnan lakien ja arvojen kanssa. Esimerkiksi fyysinen kurittaminen on Suomessa kiellettyä, kun taas monissa muissa kulttuureissa se on hyväksyttävää. (Oksi-Walter ym. 2009, 114.) Näiden lisäksi ristiriitatilanteita voivat aiheuttaa esimerkiksi juhlat ja ruokakulttuuri, joita käsittelen opinnäytetyössäni eri kulttuureita ja uskontoja käsitellessäni.

Kahden tai jopa kolmen kulttuurin yhdistäminen on lapselle usein haasteellista, sillä usein etenkin tietyssä iässä olevat lapset haluavat olla samanlaisia toisten lasten kanssa ja he haluavat käyttäytyä ympäristön odotusten mukaisesti, erottuminen joukosta voi tuntua vaikealta. Lapsen kohdatessa erilaisuutta, peilaa hän sitä jatkuvasti muihin ihmisiin. Tärkeää kaikenlaisissa ristiriitatilanteissa on, että lapsi kokee selviytyvänsä niistä. (Oksi-Walter ym. 2009, 114–115.)

10 MONIKULTTUURISET JUHLAPYHÄT JA RAJOITUKSET

Suomalainen juhlakulttuuri on ollut aina monipuolista ja se on vain monipuolistunut entisestään maahanmuuton ja eri uskontojen lähetystyön myötä. Suurin osa eri uskontojen juhlista jää kuitenkin piiloon suurelta joukolta. Harva

tunnistaa tänä päivänäkin jatkuvasti kasvavan suomalaisen yhteiskunnan tärkeimpiä juhlia. (Pyhäranta ym. 2016, 9.)

Tässä luvussa teen selkoa johdannossa kerrotulla tavalla rajatun uskontojen ja kulttuureiden joukon keskeisimmistä juhlapyhistä ja rajoituksista. Olen rajannut ulkopuolelle laajuuden takia muut uskonnot ja kulttuurit. Olen halunnut myös avata lyhyesti eri uskontojen ja kulttuureiden taustoja ja kertoa lyhyesti heidän elämänkaaresta.

10.1 Gregoriaaninen kalenteri

Ajanlaskutapoja ja kalentereita on olemassa monia erilaisia ja joskus eri kalentereita saatetaan käyttää myös rinnakkain. Meillä länsimaalaisilla käytössä on gregoriaaninen kalenteri, jossa päiviä on vuodessa 365 pois lukien joka neljäs vuosi oleva karkausvuosi. Gregoriaaninen kalenteri on otettu Suomessa käyttöön virallisesti vuonna 1753. (Juhlakalenteri s.a.)

Gregoriaanista kalenteria käytetään tänä päivänä kaikkialla maailmassa, mutta useimmissa uskonnoissa ja kulttuureissa sen rinnalla on vielä käytössä eri uskontojen sekä kulttuureiden eri vuosijärjestelmiä, jotka perustuvat usein kuun ja auringon liikkeisiin, jonka mukaan aikaa mitataan. (Juhlakalenteri s.a.) Koska opinnäytetyöni on tehty suomalaisen varhaiskasvatuksen käyttöön, niin olen sijoittanut eri maiden kulttuureiden juhlat gregoriaanisen kalenterin mukaisesti, jolloin ne on myös helpompi huomioida varhaiskasvatuksen arjessa.

10.2 Buddhalaisuus

Buddhalaisuus eroaa monesta muusta uskonnosta, sillä siinä ei palvota varsinaista jumalaa, eivätkä he usko jumalaan, joka loi kaiken. Edes Buddha itseään ei pidetä jumalana, vaan johtajana, joka opetti ihmisille elämäntaitoa ja ohjasi ihmisiä tekemään tietynlaisia asioita, jotka tuottavat itselle ja ympärillä oleville ihmisille onnea. Buddhalaisuudessa ei siis ole asetettu sääntöjä ja käskyjä. Buddha kehotti seuraajiaan puhumaan, käyttäytymään ja ajattelemaan hyväsydämisesti ja ystävällisesti. (West 2009, 10.)

Buddhalainen kalenteri alkaa vuodesta nolla. Kalenteri perustuu näkemykseen jaksottaisesta maailman syntymisestä sekä häviämisestä. Eri puolilla

maailmaa elävien buddhalaisten ajanlasku vaihtelee ja tästä syystä juhlia juhli-taankin joissain maissa eri aikoihin. (Kotka 2007, 124.)

10.2.1 Elämäntapa

Joidenkin buddhalaisten ruokavalioon eivät kuulu ollenkaan liha eikä kalatuot-teet, sillä he eivät halua vahingoittaa mitään eläviä olentoja. Jos ruuasta on pulaa, saattaa buddhalaiset joutua syömään myös kiellettyjä ruokia pysyäk-seen terveenä, sillä myös ihmiset ovat itse eläviä olentoja, joista täytyy pitää huolta. Monet buddhalaiset miettivät ruokaa valitessaan tarkkaa ympäristöä ja sen saastuttamista, he saattavat esimerkiksi miettiä, että miten pitkän matkan ruoka on kulkenut valmistuspaikalta kaupan hyllylle ja kuinka paljon polttoai-netta sen kuljettamiseen on kulunut. Heitä kiinnostaa myös se, kuka elintarvik-keen on viljellyt ja kasvattanut. Esimerkiksi, jos viljelijä on köyhä, on heille tär-keää, että tuote on reilun kaupan tuote, josta viljelijä on saanut myydessään reilun maksun. (West 2009, 19.)

Buddhalaisuudessa juhlat eivät ole kovin suuressa arvossa, sillä Buddha opetti, että juhliin ei tule liittää minkäänlaista hengellistä merkitystä. Kunkin maan kulttuuri ja perinteet vaikuttavat juhlapäivien ajankohtaan ja merkityk-seen. Monia juhlia juhlitaan siitä syystä, että muistellaan Buddhan elämää, va-laistumista ja hänen opetuksiaan. Näiden juhlien rinnalla vietetään usein sato-vooteen liittyviä kansallisia juhlia. (Keene 2004, 82.)

10.2.2 Elämänkaari

Syntymällä ja avioliitolla ei ole buddhalaisuudessa uskonnollisesti suurta mer-kitystä. Syntymää ja avioliittoa pidetään enemmänkin yhteiskunnallisina juh-lina. Lapsen liittäminen buddhalaiseen uskonnolliseen yhteisöön on kuitenkin tärkeää. (West 2009, 6.)

Lapsen syntymä on buddhalaisille erityinen päivä ja heillä on erilaisia rituaa-leja, jotka toivottavat uuden lapsen tervetulleeksi. Monessa perheessä lapselle järjestetään nimenantojuhla, useat antavat lapselleen perinteisen buddhalai-sen nimen, joka tarkoittaa aina jotkakin, sillä he toivovat, että nimi auttaa lasta olemaan viisas ja hyväsydäminen. (West 2009, 6.)

Avioliitto on buddhalaisille sitoumus elää parisuhteessa Buddhan oppien mukaisesti. Kumppaneiden tulisi Buddhan mukaan kunnioittaa toisiaan ja olla keskenään tasa-arvioisia. Buddhalaisen häidenviettotapa määräytyy usein sen maan mukaan, jossa he elävät ja siihen on olemassa monia eri tapoja. (Suoniemi 2015, 60.)

Buddhalaisille kuolema on luonnollinen osa elämän kiertokulkua, johon kuuluu syntyminen, elämä ja kuolema. Ihmisen kuoltua vietetään hautajaiset ja hänen ruumiinsa poltetaan. Buddhalaisen uskomuksen mukaan ihminen kuitenkin syntyy kuoleman jälkeen aina uudestaan. Uudelleen syntyä on mahdollista vapautua valaistamalla eli saavuttamalla nirvānan. (Keene 2004, 66, 76–77.)

10.2.3 Kiinalainen uusi vuosi

Kiinalainen uusi vuosi on iloinen kevään juhla ja sen juuret juontavat sadonkorjuun juhliin. Vuosien saatossa merkitys ja muoto ovat hiukan vaihdelleet ja Kiinan poliittisen tilanteen takia 1900-luvulla sen koko olemassaolo oli hetken uhattuna, mutta juhlan vietto on elpynyt vuosien aikana. Kiinalaista uutta vuotta vietetään kiinalaisten kuukalenterin ensimmäisen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Gregoriaanisessa kalenterissa juhla sijoittuu usein tammi-kuun lopun ja helmikuun alun välille. (Pyhäranta ym. 2016, 40–42.)

Juhlavalmisteluihin kuuluu kodin siivoaminen sekä koristelu esimerkiksi punaisilla lyhdyillä tai muilla punaisilla paperikoristeilla, lahjojen hankkiminen on myös osa perinnettä. Aattona kokoonnutaan yhteen perheiden kanssa syömään. Uuden kuun yönä juhla huipentuu lyhtyjuhlaan. Monien perinteiden taustalla on karkottaa pahat henget. Leijonapukuihin pukeutuneet tanssijat säilyttävät ulkomuodollaan demonit pois, ilotulitteiden tarkoituksena on säilyttää paukkeensa avulla pahat henget pois. Lohikäärmetanssin tarkoituksena ei kuitenkaan ole tarkoitus säilyttää, sillä lohikäärme edustaa sateenjumalaa ja sen toivotan turvaavan sato. Juhlaan liittyy myös hyvän onnen perinteitä, kuten vanhempien ja isovanhempien antamat punaiset kirjeet lapsille, jotka sisältävät rahaa. Tämän lisäksi jaetaan myös onnen hedelmiä, jotka ovat mandariineja, sillä kiinan kielessä mandariini sana kuulostaa samalta kuin onni. (Pyhäranta ym. 2016, 40 – 42; When-is s.a.)

10.2.4 Vesijuhla

Vesijuhla on uuden vuoden juhla Theravada-buddhalaisissa maissa. Suomeen juhla on rantautunut erityisesti Thaimaasta, jossa juhlaa kutsutaan songkraksi ja Myanmarista, jossa juhlan nimi on thingyan. Vesijuhlaa vietetään joka vuosi gregoriaanisen kalenterin mukaan 13.4., jolloin maissa, joissa uskontoa harjoitetaan, on todella kuuma ja kuiva ilmasto. (Pyhäranta ym. 2016, 71–73.)

Juhlatila koristellaan erilaisilla lipuilla ja tilan etuosaan rakennetaan Buddhan alttari, johon tuodaan tuoreita kukkia runsain määrin. Juhlan alussa on kaikille yhteinen rukous- ja meditaatiohetki, tämän jälkeen on veteen liittyvä seremonia. Vesi on yleisestikin mukana buddhalaisissa seremonioissa, mutta vesijuhlissa vedellä on erityisen suuri rooli. Tapana on ollut pirskontaa vettä munkkien kämmenille, jolla osoitetaan kunnioitusta heitä kohtaan ja ihmiset pyytävät heiltä siunausta uudeksi vuodeksi. Vettä voidaan munkkien lisäksi pirskotella myös muiden kämmenille, erityisesti vanhoille ihmisille. Veden pirskontamisen lisäksi voidaan maalata valkoisella talkilla vieraiden kasvoja, tämä symboloi siunausta, sekä suojaa pahaa vastaan. Juhlien luonteeseen kuuluu myös Buddha-patsaan peseminen, joko puhtaalla tai tuoksuvalla vedellä. Yksi tärkeä osa juhlaa on myös almujen antaminen munkeille, heille voidaan lahjoittaa esimerkiksi ruokaa, rahaa tai taloustarvikkeita. Monissa Kaakkoisaasian maissa vesijuhlaan kuuluu myös karnevaali tyylinen vesisota, joka täyttää kadut ja puistot ja kestää usein kolme päivää. (Pyhäranta ym. 2016, 71–73.)

10.2.5 Vesak

Vesak on monille buddhalaisille vuoden tärkein juhla ja se on ainoa juhla, joka yhdistää kaikkia buddhalaisia. Joissain buddhalaisissa yhteisöissä vesak on myös kansallinen juhlapyhä, mutta kaikissa yhteisöissä se ei ole niin suosittu ja suuri juhla. Juhlaa juhlitaan Buddhan valaistumisen johdosta, monet juhlivat tuolloin myös Buddhan syntymäpäivää. (Pyhäranta ym. 2006.)

Vesak-juhlan päivämäärä vaihtelee eri uskontokuntien käyttämien kuukalentereiden mukaisesti. Thaimaassa sekä useimmissa Kaakkoisaasian maissa samana päivänä tai yhden päivän myöhemmin. Kiinassa juhlaa juhlitaan noin

viikkoa aikaisemmin. Huomioin tässä opinnäytetyössä päivän, jolloin sitä juhli-taan useimmissa maissa ja se sijoittuu gregoriaanisessa kalenterissa huhti-toukokuulle päivään, jolloin on täysikuu. (Pyhäranta ym. 2006; When- is s.a.)

Vesakin viettotavat vaihtelevat eri yhteisöjen välillä. Kaikkien yhteisöjen juhlia yhdistää kuitenkin seremonia, jossa Buddha-vauvaa esittävän patsaan päälle kaadetaan vettä, joka symboloi mielen ja sydämen puhtautta. Vesak-juhlan tärkeässä roolissa ovat lapset, jotka voivat esimerkiksi lukea tai näytellä kerto-muksia Buddhan syntymästä. Joissain yhteisössä juhlintaan kuuluu myös eri-laisten tanssi- ja lauluesitysten esittäminen. (Pyhäranta ym. 2006, 99–101.)

10.3 Hindulaisuus

Hindulaisuus on kaikista uskonnoista monimuotoisin, sillä siihen on yhdistynyt vähän kaikista uskonnoista joitain piirteitä ja uskontoa voidaan soveltaa hyvin luovasti. Hindulaiset uskovat yhteen jumalaan, mutta palvovat monia eri jumalia, jotka ovat eri muotoja heidän ainoasta jumalastaan, Brahmanista. Braham ei ole ihmisjärjellä käsitettävissä, hän on ihmisten ulottumattomissa. Braha-mista on kuitenkin tehty monia erilaisia kuvia, jotka tekevät hänet tunnetuksi ja näkyväksi uskovaisten keskuudessa. (Hattstein 2005, 9; Keene 2004, 14, 18; Uskontojen maailma s.a.)

Hindulaisten kalenteri perustuu maailmojen aikakausien vuosimiljoonaiseen kiertoon. Kalenteri perustuu aina jonkin ilmiön toistumiseen, jonka takia ajanlu-vun aloituspisteellä ei ole välttämättä suurta merkitystä. Ajanlasku alkaa aina vuodesta nolla. Hindulaisen kalenterin mukaan lyhyemmän kierron mukaan on eletty kuusituhatta vuotta Kaliyugaa, joka on neljän ajanjakson viimeinen ajan-jakso ja sitä kuvaa viha. (Kotka 2007, 124.)

10.3.1 Elämäntapa

Hindulaisuudessa eläimen lihaa ja verta pidetään epäpuhtaina, joten tästä syystä suurin osa hinduista on kasvissyöjiä. Lehmä on hindulaisten pyhäläin, joten varsinkin lehmän lihaa on vältettävä ruokavaliossa, mutta kaikkea leh-mästä saatavaa tuotetta pidetään puhdistavana, kuten maito, lanta ja virtsa. Alkoholია ja tupakkaa pidetään myös epäpuhtaana, eikä niitä ole sallittua käyt-tää. (Keene 2004, 18; Uskonnot suomessa s.a.)

Erityisiä sääntöjä pukeutumiselle ei ole, mutta monet hindulaisnaiset käyttävät perinteistä vaatetta, joka tunnetaan nimellä sari. Hindulaisilla on myös tapana peittää hiuksensa ja miehet voivat kietoa päänsä ympärille turbaanin. Monilla hinduilla on myös tapana laittaa aamulla otsaansa tilak-merkki, joka tehdään mustalla hiilipölyllä, tämän tarkoituksena on suojella sekä muistuttaa jumalasta. (Suoniemi 2015, 48–49.)

Hindulaisessa uskonnossa on paljon erilaisia juhlia, mutta suurin osa juhlista vietetään vain paikallisesti. Hindulaisten uskonnolliset juhlat jaetaan kolmeen eri ryhmään, jotka ovat hindukalenteriin perustuvat juhlat, satovuoteen liittyvät juhlat ja Melat. Hindukalenteriin perustuvat juhlat noudattavat periaatetta, jossa on kuusi vuodenaikaa ja päiviä vuodessa on 354. Kaudet kestävät kaksi kuukautta ja kaudet ovat kevät, kesä, sadekaus, syksy, talvi ja hyvä vuodenaika. Satovuoteen perustuvat juhlat liittyvät satovuoden eri kausiin, joissa kylvön ja sadonkorjuun aika on elintärkeää. Melat liittyvät hindulaisiin taruihin ja näihin liittyviä juhlia juhlitaan taruihin liittyvien tärkeiden tapahtumien johdosta. Suurimmat hindulaisuuteen liittyvät juhlat ovat holi ja diwali ja ne yhdistävät kaikkia hindulaisia. (Keene 2004, 30–31.)

10.3.2 Elämänkaari

Hindulaiset viettävät samskar-seremonioita aina jonkin tärkeän elämänvaiheen kunniaksi. Alun perin juhlia on ollut kymmeniä, mutta nykypäivänä niistä suoritetaan vain muutamia. Kerron seuraavaksi keskeisimmistä samskar-seremonioiden aiheista. (Keene 2004, 28–29; Uskonnot suomessa s.a.)

Ensimmäisenä on syntymäseremonia, jonka tarkoitus on taata vastasyntyneelle pitkä elämä ja viisautta. Nimenantoseremonia pidetään syntymästä joko kymmenentenä tai kahdentenatoista päivänä. Ensimmäisen kiinteän ruuansemonia, jota vietetään silloin, kun lapselle ilmestyy ensimmäinen hammas. Tukanleikkuuseremonia, joka tapahtuu lapsen ollessa kolmen vuoden ikäinen, tällöin lapsi otetaan myös brahmaaniklaaninsa jäseneksi. Poika viedään opettajan luokse, jossa hän aloittaa vedojen opiskelun, joka kestää vähintään viisi vuotta. Vedojen opiskelun jälkeen on kotiinpaluuseremonia, jossa kylvetään ja poika saa pukea ylleen täysikasvuisen miehen asun, tämän seremonian

jälkeen brahmaanimies on oikeutettu menemään myös naimisiin ja avioliitto on myös yksi tärkeistä seremonioista. Lapsen siittäminen, jonka jälkeen kolmannella raskaus kuukaudella toteutetaan seremonia pojan saamiseksi. Ensimmäisen raskauden kohdalla toteutetaan turvallisen raskauden varmistamis-seremonia. Hautajaiset on myös tärkeä seremonia, joka siirtää ihmisen vainajien joukkoon. Hindulaisuudessa on tapana, että ruumis poltetaan ja sirotellaan jokeen tai saviruukkuun. (Keene 2004, 28–29; Uskonnot suomessa s.a.)

10.3.3 Holi

Holi on vanhimpia ja suosituimpia hindulaisia juhlia. Holi on intialainen kevään ja ilon karnevaali sekä värien festivaali. Olennainen osa holin juhlintaa on kylvettä juhlijoita värijauheessa sekä värjätyssä vedessä. (Pyhäranta ym. 2016, 49 – 51.)

Holia vietetään phalguna-kuun viimeisenä täydenkuun aamuna ja gregoriaanisessa kalenterissa se ajoittuu usein helmi-maaliskuuhun. Holin juhlinta aloitetaan jo aattona jolloin muun muassa järjestetään holiin liittyvä rukousseremonia ja voidaan polttaa kokkoja, kokon polttamisen perinne ei kuitenkaan ole vielä rantautunut Suomeen. Toisena päivänä ihmiset heittävät värillistä jauhetta ja vettä toistensa päälle. (Pyhäranta ym. 2016, 49 - 51; When-is s.a.)

10.3.4 Diwali

Diwali on intialainen valon juhla. Juhla on nykyään intialaisille heidän tärkein juhlansa. Silloin juhlistetaan hyvän voittoa pahasta, valon voittoa pimeydestä, tiedon voittoa tietämättömyydestä sekä toivon voittoa epätoivosta. Diwali onkin hindumaissa yksi suosituimmista lomista. (Pyhäranta ym. 2016, 176–178.)

Diwalia vietetään kartika-kuun viidentenätoista uudenkuun päivänä ja juhlinta aloitetaan jo kaksi päivää ennen varsinaista juhlapäivää ja juhlinta kestää viisi päivää. Gregoriaanisessa kalenterissa se sijoittuu usein loka-marraskuulle. Osa Suomessa asuvista hinduista kuvailee juhlaa heidän joulukseen ja niissä onkin paljon samaa keskenään. Juhlan perinteisiin kuuluu koristevalojen ja kynttilöiden sytyttäminen, joka symbolisoi juhlan ja toivon merkkiä. Myös lahjojen hankkiminen ja antaminen ystäville ja perheenjäsenille on iso osa diwali-juhlaa. Diwali on usein perhejuhla ja juhlan tärkeimpinä päivinä perheet

pysyttelevät kotona viettämässä yhteistä aikaa. Perheet nauttivat usein juhla-aterioita ja jakavat lahjoja. (Pyhäranta ym. 2016, 176–178; When-is s.a.)

10.4 Islam

Islamin uskoiset kutsuvat itseään muslimeiksi. Islam on maailmanuskonto ja sen piiriin kuuluu yli miljardi ihmistä ja se onkin levittäytynyt kaikkiin maanosiin ja lomittunut siellä paikallisten kulttuureiden kanssa. Muslimit ovat myös Suomessa suurin uskonnollinen vähemmistö. Sana islam tarkoittaa alistumista. Alistuminen on islamilaisten mielestä oikeanlainen suhtautuminen suureen, ainoaan ja kaikkivaltiaiseen jumalaansa, Allahiin. Islaminuskon mukaan Allah on sama kuin juutalaisuuden ja kristinuskon jumala. Islaminuskoon moninaisuutta luovat ennen kaikkea eri uskonnolliset suunnat, etniskulttuuriset tekijät sekä suhtautuminen uskontoon. Nämä kaikki vaikuttavat siihen, miten kukin muslimi tulkitsee omaa uskontoaan. Selkein jako islaminuskossa on eri suuntausten välillä. Islamin valtasuuntaukset ovat sunnalaisuus, johon kuuluu 85 % muslimeista ja šiialaisuus, joka on vain Iranissa valtauskonto. Suurin ero näiden kahden suuntauksen välillä on šiialaisten noudattama oppineiden hierarkia, jota eivät sunnalaiset tunnusta. Näiden lisäksi islaminuskossa on lukuisia muitakin vähemmän näkyvissä olevia suuntauksia ja nämä valtasuuntauksetkin jakautuvat vielä eri ryhmiin. Šiialaisuus jakautuu esimerkiksi kaksitoistašiialaisuuteen, joka on päämuoto Iranissa ja Irakissa sekä Ismail šiialaisuuteen, jota harjoitetaan pääsääntöisesti Intiassa ja Jemenissä. (Islam s.a.; Hattstein 2005, 94–95; Hirvonen & Vasko 2008, 5–7; Keene 2002, 120, 126; Maaristo & Sergejeff 2015, 12–13; Pyhäranta ym. 2016, 17; Sardar & Davies 2014, 19; Suoniemi 2016, 24–25.)

Monessa muslimimaassa noudatetaan rinnakkain niin islamilaista kuin länsimaista ajanlaskua. Islamilaiset uskontoon perustuvat pyhät määräytyvät kuitenkin islamilaisen kalenterin mukaan, joka seuraa kuun todellista kiertoa ja on näin ollen noin yksitoista päivää aurinkovuotta lyhyempi. Tämän takia islamilaiset juhlapyhät siirtyvät gregoriaanisessa kalenterissa 11 päivää aiemmaksi kuin edellisenä vuotena ja juhlat tulevat vähitellen käymään läpi koko vuoden. Islamilaisessa kalenterissa juhlat pysyvät aina samoissa päivissä. (Hirvonen & Vasko 2008, 21; Kotka 2007, 123.)

10.4.1 Elämäntapa

Muslimit saavat syödä vain sellaista ruokaa, joka on islamilaisessa laissa sallittua, kiellettyyn ruokaan ei saa edes koskea. Koraanissa sanotaan, että kiellettyjä ruokia ovat sellaisten eläinten liha, jossa on vielä verta tai eläimen teurastustapa ei ole tiedossa. Sikaa pidetään islaminmaissa likaisena eläimenä, sillä se syö ruoantähteitä ja sisäelimiä, sen syöminen on asetettu Koraanissa kielletyksi. Ennen kuin sallittu ruokakaan kelpaa syötäväksi, niin se on valmistettava tarkoin määrättyin ehdoin ja eläinten teurastustapa on oltava mahdollisimman kivuton. Muslimit eivät käytä huumeita ja alkoholia, sillä se houkuttelee pois kaidalta polulta. (Keene 2002, 143.)

Muslimien pyhässä kirjassa Koraanissa määrätään, että naisen tulee pukeutua asuihin, jotka peittävät vartalon. Asut eivät saa olla liian vaaleita tai läpinäkyviä. Koraanissa kehoitetaan myös, että naisen tulee hunnuttaa hiuksensa, tästä syystä moni musliminaisista haluaa peittää huivilla päänsä ja hiuksensa, joskus jopa kasvonsa. Naisen tulee pitää huivia osassa islaminuskoisissa maissa, sillä se on laissa säädetty. Islamilaisilta miehiltä odotetaan myös peittävää pukeutumista, miehet eivät esimerkiksi voi kulkea ulkona ilman paitaa. (Keene, 2002, 137; Suoniemi 2016, 29–30.)

Muslimien viikoittainen pyhäpäivä on perjantai (juma), eli yhteisrukouksen päivä, tällöin osallistutaan usein iltarukoukseen moskeijassa, jossa kaikki rukoilevat yhdessä Allahia. Perjantain rukoushetki muistuttaa kristittyjen sunnuntaista jumalanpalvelusta. Moskeijoissa järjestetään myös muuta toimintaa, muun muassa Koraani koulua lapsille. Islamin laki tuntee vain uhrijuhlan ja paaston päättymisjuhlan ja tämän takia osa muslimeista juhlii vain näitä juhlia. Muitakin uskonnollisia juhlia kuitenkin tunnetaan ja ne liittyvät usein profeetta Muhammadin elämään. (Hirvonen & Vasko 2008, 19–21; Pyhäranta ym. 2016, 112; Suoniemi 2016, 30.)

10.4.2 Elämänkaari

Muslimeille lapsen syntymä on jumalan siunaus ja onni ja se onkin muslimeille todella tärkeä asia. Kun vauva syntyy, niin isä kuiskaa uskontunnustuksen heti hänen korvaansa. Monissa islamilaisissa maissa vauva saa nimen jo viikon päästä syntymästään, jolloin paikalle saapuu juhlimaan kaikki sukulaiset ja

ystävät. Lapsen ensimmäinen hiustenleikkuu on myös suuri juhlapäivä, tällöin perhe jakaa almuja köyhille. Muslimipojalle suoritetaan ympärileikkaus, ajankohdalla ei ole väliä, kunhan se suoritetaan ennen murrosikää. Myös tytöille suoritetaan ympärileikkaus joillain alueilla, esimerkiksi Somaliassa ja Sudanissa. (Parviola ym. 1996, 87; Suoniemi 2016, 30–31.)

Yleensä muslimihäät ovat iloinen ja iso sukujuhla ja ne saattavat kestää monta päivää. Koraanin mukaan avioliitossa oleva mies on perheen pää. Muslimimiehillä on ollut aiemmin oikeus ottaa itselleen monta vaimoa, nykyäänkin vielä joissain islamin maissa mies voi olla naimisissa useamman naisen kanssa, mutta silloin hänen on pystyttävä huolehtimaan jokaisesta vaimosta tasapuolisesti. (Parviola ym. 1996, 87; Suoniemi 2016, 30–31.)

Kuolleet tulee haudata islaminuskon mukaan mahdollisesti jo seuraavana päivä kuolemasta. Vainaja pestään, puetaan kolminkertaisiin valkoisiin vaatteisiin ja viedään moskeijaan, jossa rukoillaan hautausrukous. Tämän jälkeen vainaja siirretään haudan lepoon, vainajan kasvot asetetaan haudassa Mekkaan päin, hautapaikalla pidetään vielä oma rukoustilaisuus. Naiset eivät osallistu yleensä hautajaisiin, mutta seitsemän vuorokauden kuluttua järjestettävään muistotilaisuuteen hekin osallistuvat. Myös 40 päivän päästä hautajaisista vietetään muistojuhla sekä joka vuosi vietetään kuolinpäivän muistojuhlaa. Muslimit uskovat tapaavansa läheisensä uudestaan vielä kuoleman jälkeen, sillä he uskovat kuolemanjälkeiseen elämään paratiisissa. (Parviola ym. 1996, 88; Suoniemi 2016, 30–31.)

10.4.3 Ashura

Ashuran juhlinnalle on kaksi merkitystä eri muslimien suuntauksesta riippuen. Šiialaisille ashura on hyvin tärkeä juhla, he surevat silloin profeetta Muhammadin tyttärenpojan marttyyrikuolemaa. Sunnilaisille ashuralla ei ole niin suurta merkitystä, eivätkä he vietä päivää šiialaisten kanssa samasta syystä. Sunnilaisille päivä merkitsee profeetta Muhammadin asettamaa vapaaehtoista paaston ja rukouksen päivää. (Hirvonen & Vasko 2008, 21; Pyhäranta 2016, 166–167.)

Ashuraa juhlitaan kymmenen päivää islamilaisen kalenterin uuden vuoden jälkeen. Päivä on vuoden vilkkain šiiamuslimien moskeijoissa. Päivää voidaankin verrata suomalaisten joulun ajan jumalanpalvelukseen. (Hirvonen & Vasko 2008, 21; Pyhäranta 2016, 166–167; When-is s.a.)

10.4.4 Ramadan

Ramadan on paaston, rukouksen ja yhdessäolon pyhä kuukausi. Paastoaminen on islaminuskon yksi viidestä peruspilarista. Paastoon osallistuvat kaikki terveet ja hyvinvoivat muslimiaikuiset. Paasto kestää kuukauden ja se alkaa aamun sarastaessa ramadankuun aamuna. (Hirvonen & Vasko 2008, 18–19; Keene 2002, 132–139; Pyhäranta ym. 2016, 112; Sardar & Davies 2014, 48–53.)

Ramadankuun aikana auringonnousun ja auringonlaskun välisenä aikana muslimiaikuiset eivät syö tai juo mitään. Uskomuksena on, että paasto lähentää ihmistä ja jumalaa ja sen avulla ymmärretään myös köyhiä. Useissa perinteissä ramadan kuun alku määrittyy sen mukaan, milloin Mekassa havaitaan uusi kuu, joten se voi vaihdella maiden välilläkin. (Hirvonen & Vasko 2008, 18–19; Keene 2002, 132–139; Pyhäranta ym. 2016, 112; Sardar & Davies 2014, 48–53.)

10.4.5 Id al-fitr

Id al-fitr on muslimien toinen suurimpia juhlia ja se alkaa Ramadan-paastokuukauden päätyttyä, jossa juhlitaan onnistunutta paastoa ja Jumalan tahdon noudattamista. Juhlaa vietetään koko yhteisön voimalla iloisissa merkeissä, juhla on erityisesti lasten mieleen. (Hirvonen & Vasko 2008, 20; Pyhäranta ym. 2016, 130–133; When-is s.a.)

Juhlien ohjelmaan kuuluu juhla-aterian syöminen ja se on ensimmäinen päiväsaikaan syötävä ruoka kuukauden aikana. Myös uusiin vaatteisiin pukeutuminen, lahjat, onnittelukortit ja vierailut sukulaisten ja ystävien luona ovat oleellinen osa juhlamista. Paaston päättymiselle on myös oma juhlarukous, joka juhlissa lausutaan. Juhlaa verrataan kristittyjen joulun viettotavan perusteella. Juhlaa vietetään ensimmäisenä päivänä sawwal-kuuta, juhla kestää

kolme päivää ja se alkaa ramadankuun viimeisenä iltana auringon laskiessa. (Hirvonen & Vasko 2008, 20; Pyhäranta ym. 2016, 130–133.)

10.4.6 Al-hijra

Al-hijra on muslimien uusi vuosi, joka merkitsee kuukalenterin avulla islamin ajanlaskun alkua. Juhlan viettoon ei ole olemassa mitään erityisiä sääntöjä. Uutta vuotta pidetään enemmän kulttuurisena kuin uskonnollisena juhlanä, mutta päivä on kuitenkin monissa islamin maissa vapaapäivä. (BBC 2009; New York latin culture magazine 2021.)

Uutta vuotta juhlietaan muharramin kuukauden ensimmäisenä päivänä. Uuden vuoden viettotavat vaihtelevat eri muslimimaissa. Yleensä silloin on kuitenkin tapana muistella mennyttä vuotta ja olla kiitollinen siitä ja viettää perheen kanssa yhteistä aikaa. (BBC 2009; New York latin culture magazine 2021; When-is s.a.)

10.5 Juutalaisuus

Juutalaisuus on yksi vanhimmista nykypäivänä harjoitettavasta uskonnosta. Kristinusko sekä islam ovat syntyneet juutalaisuuden pohjalta. Uskonnon lisäksi juutalaisuus tarkoittaa myös juutalaista kulttuuria sekä kansan historiaa. Juutalaiset uskovat yhteen jumalaan Jahveen, joka ei ole ihmisten kaltainen vaan hän on rajaton, jakamaton ja vailla aineellista ruumista ja hänestä ei tehdä kuvia. Juutalaiset uskovat, että jumala on luonut maailman ja on kaikkietävä ja kaikkivaltias. Jumalan tahtoa toteutetaan ja kunnioitetaan noudattamalla kymmentä käskyä sekä Tooran eli juutalaisen lain 613 käskyllä sekä kiellolla. Juutalaisten jokapäiväistä elämää ja pyhien viettoa ohjaavat nämä käskyt. (Juutalaisuus1 s.a.; Juutalaisuus2 s.a.)

Juutalaisilla on käytössä 354-päiväinen kuukalenteri, joka karkauskuukauden avulla sovitetaan aurinkovuoteen. Vuosi alkaa syksyllä tisrikuun ensimmäisenä päivänä. Juutalaisen kalenterin ensimmäinen muoto kertoo juutalaiset pyhäpäivät. Toinen muoto lähentelee kiinalaista kalenteria, jossa kuukausi mitataan kuunkierrosta. Samalla juutalaisessa kalenterissa mitataan myös vuoden pituutta auringon kierron avulla. (Kotka 2007, 124.)

10.5.1 Elämäntapa

Juutalaisuudessa ruokailuun on olemassa tietynlaiset säännöt, jossa eritellään tarkasti puhtaat ja saastaiset eläimet, ruoan tulee olla kelpollista syötäväksi eli ”kosher”. Puhtauteen ei kuitenkaan liity eläinten ominaisuudet, vaan jumalan antamat ohjeet oikeanlaiseen ruokaan. Säännöissä määrätään, että etenkin sianlihan, jäniksen ja petolintujen lihan syöminen on kielletty, alun perin tämä on johtunut terveellisistä syistä, mutta samalla haluttiin erottua muista uskonnon tunnustajista. Ruokia, jotka sisältävät verta on myös ehdottomasti kiellettyä syödä, sillä veri merkitsee elämää ja aikoinaan uskottiin, että sielu sijaitsee veressä. Sallittuja meren eläviä ovat evälliset ja suomulliset kalat, mutta sääntöjen mukaan nilviäiset ja monet muut merenelävät ovat kuitenkin kiellettyjä syödä. Ruuan valmistukseen on myös tarkat säännöt, eläimet tulee teurastaa oikealla tavalla, että kaikki veri saadaan varmasti valutettua pois ja liha tulee käsitellä oikealla tavalla. Lihaa ja maitoa ei myöskään tule nauttia samanaikaisesti. Kaikki juutalaiset eivät kuitenkaan nykypäivänä välttämättä noudata sääntöjä tai noudattavat niitä vain joltain osin. (Hattstein 2005, 64; Paavola & Talib 2010, 191; West & Rosenberg 2009, 22.)

Perinteiden mukaan elävät juutalaiset miehet käyttävät mustaa kafaania sekä karvalakkia. Hiukset ja parta on miehillä usein pitkiä, sillä niiden vapaa kasvu muistuttaa Jumalan käskyjen ikuisesta voimassaolosta. Naiset peittävät hiuksensa. Suurin osa juutalaisista eivät kuitenkaan enää noudata näitä pukeutumisääntöjä. (Hattstein 2005, 64.)

Juutalaiseen kalenterivuoteen kuuluu monia juhlia sekä pyhäpäiviä. Toiset juutalaisista juhlista on vakavampia, kun taas toiset iloisempia. Keskeisessä roolissa juutalaisissa juhlissa on ruoka. Juutalaisten pyhäpäivä eli sapatti on lauantai, sillä juutalaiset uskovat, että Jumala lepäsi maailman luomisen jälkeen lauantaina. (Hattstein 2005, 63–64; Keene 2002, 58; Pyhäranta ym. 2016, 18.)

10.5.2 Elämänkaari

Lapsen syntymä on suuri ilon aihe, jolloin kiitetään myös Jumalaa. Lapsen vastaanottotapa riippuu lapsen sukupuolesta. Kun poikalapsen syntymästä on kulunut kahdeksan päivää, perhe viettää brit milah-seremonian, jossa lapsi

toivotetaan tervetulleeksi juutalaiseen uskoon ja hänet ympärileikataan, joka on tärkeä toimenpide ja merkki juutalaisuudesta, tämän jälkeen poikalapselle annetaan nimi. Tyttölapsen syntymiseen ei liity mitään seremoniaa, vaan jokainen perhe saa keksiä oman tavan juhlia, syntymäjuhla on nimeltään simchat bat. Poikien täyttäessä 13 vuotta ja tyttöjen 12 vuotta, heidät nähdään uskonnollisesti täysi-ikäisinä ja he ovat tämän jälkeen vastuussa itse omista teoistaan. Täysi-ikäisyyttä juhliitaan, juhlien vietto tapa vaihtelee suuntauksien mukaan, mutta yleensä siihen kuuluu Tooran lukemista ja suuret juhlat kotona. (Keene 2004, 54–55; Paavola & Talib 2010, 192; West & Rosenberg 2009, 6–7.)

Naimisiin meno on myös juutalaisille tärkeä juhla. Vihkimisen aikana aviopari seisoo vihkikatoksen alla, joka symboloi heidän ensimmäistä yhteistä kotia. Vihkimisen aikana aviopari lukee avioliittosopimuksen, jossa aviopari esittää omat lupaukset toisilleen. Aviopari juo vihkimisen aikana myös viiniä ja lopuksi sulhanen rikkoo lasin jalallaan, jonka tarkoitus on muistaa Jerusalemin tempelin hajoaminen aikanaan. Naimisiin voi mennä vain juutalaisen puolison kanssa. (Keene 2004, 56; Paavola & Talib 2010, 192; West & Rosenberg 2009, 16–17.)

Juutalaiset ajattelevat, että kuolema on osa Jumalan suunnitelmaa. Hautajaisia vietetään myös juutalaisten omien perinteiden mukaan. Tooran mukaan hautajaiset vietetään vuorokauden kuluessa, mutta siitä voidaan joustaa parilla päivällä, että läheisimmät pääsevät paikalle. Juutalaiset uskovat kuoleman jälkeiseen elämään ja he uskovat, että sinne pääsevät kaikki hyvät ihmiset, uskonnosta riippumatta. Ihmisen kuoltua hänen sielunsa palaa Jumalan luokse. (Keene 2004, 57; Paavola & Talib 2010, 192–193; West & Rosenberg 2009, 26.)

10.5.3 Rosh hashana

Rosh hashana on juutalaisten uusivuosi ja aloittaa juutalaisen kalenterivuoden. Rosh hashanasta alkaa kymmenen päivän katumusjakso, joka päätyttyään huipentuu jom kippuriin. Uskonnollisesti juutalaisuuteen sitoutuneille gregoriaanisen kalenterin mukainen uusivuosi joulukuun lopussa tuntuu vieraalle ajatukselle, mutta kaikille juutalaisille uskonnollinen kalenteri ei ole yhtä

keskeisessä asemassa. Osa mieltää juhlan enemmän juutalaisen perinteen ylläpitämisenä, kuin uuden vuoden vaihtumisena. Uusi vuosi juutalaisessa kalenterissa alkaa auringon laskiessa alul-kuun iltana ja kuukauden vaihtuessa tishrei-kuuksi ja kestää kaksi päivää. (Kotzodoy 1997, 8; Pyhäranta 2016, 159–161.)

Gregoriaanisessa kalenterissa se sijoittuu usein syys-lokakuulle. Rosh hashan juhlassa muistellaan mennyttä vuotta ja mietitään tulevaa. Rosh hashanan vahvaan perinteeseen kuuluu myös perinteisen seder-aterian nauttiminen, jossa syödään määrättyssä järjestyksessä perinneruokia. Rosh hashanan aikaan ruokavalioon kuuluu paljon makeita ruokia. Monelle juutalaiselle rosh hashana on perhejuhla, jonka avulla siirretään muiden juhlien avulla juutalaisia perinteitä ja kulttuuria lapsille. Juhla on myös ainoa juutalaisten loma, joka on pituudeltaan kaksi päivää, joita juutalaiset pitävät yhtenä pitkänä päivänä. (Kotzodoy 1997, 8; Pyhäranta 2016, 159–161; When-is s.a.)

10.5.4 Jom kippur

Jom kippur on syntien sovituspäivä ja on yksi suurimmista Tooran määräämistä juhlista. Juutalaisille sen merkitys on verrattavissa suomalaisen joulun. Jom kippur alkaa uudesta vuodesta alkaneen rosh hashanan katumusjakson päätyttyä tishrei-kuun kymmenentenä päivänä, joka sijoittuu gregoriaanisessa kalenterissa usein syys-lokakuulle. (Kotzodoy 1997, 15–16; Pyhäranta 2016, 162–163; When-is s.a.)

Sovituspäivänä synagogiin kertyy usein valtava määrä ihmisiä, yhtenä sääntönä on, että synagogiin ei saisi tulla nahkaisissa vaatteissa ja tästä syystä suurin osa pukeutuu tuona päivänä kangaskenkiin. Kaikki juutalaiset eivät kuitenkaan tätä tapaa noudata, vaan pitävät pienempänä pahana mennä synagogaan nahkakengissä kuin lenkkitosuissa. Vahvasti uskavaiset juutalaiset pitävät myös jom kippur päivänä paastoa, sillä he haluavat puhdistaa ajatuksensa ja keskittyä jumalalle puhumiseen ja rukoilemiseen. (Kotzodoy 1997, 15–16; Pyhäranta 2016, 162–163; When-is s.a.)

10.5.5 Hanukka

Hanukka eli valon juhla on yksi juutalaisten keskeisimmistä ja tunnetuimmista juhlista ja sitä vietetään sen muistoksi, että juutalaisten temppeli säästyivät tuholta. Hanukka on kahdeksan päiväinen juhla ja on juutalaisten ainoa juhla, jota ei mainita juutalaisessa Raamatussa. Hanukka alkaa kishlev-kuun kahdentenäkymmenentenä viidentenä päivänä. (Keene 2004, 59; Pyhäranta 2016, 201–203.)

Gregoriaanisessa kalenterissa hanukka ajoittuu usein joulun aikaan ja siitä syystä se usein sekoitetaan juutalaisten jouluksi, jota se ei kuitenkaan ole. Toinen syy miksi se muistuttaa hyvin paljon suomalaisten joulua on se, että hanukka juhlan aikana lapsille jaetaan lahjoja, joko yhtenä päivänä tai kaikkina kahdeksana päivänä. Perheet syövät usein myös juhla-aterioita yhtenä tai kahtena hanukan päivänä. Hanukan yleisin ja tunnetuin perinne on hanukkakynttelikön sytyttäminen, johon sytytetään jokaisena kahdeksana päivänä yksi kynttilä. Osa juutalaisista saattaa pelata myös hanukan aikana hyrräpeliä, jossa suurimman numeron hyrrällä saanut lapsi saa palkinnoksi makeisia. (Keene 2004, 59; Pyhäranta 2016, 201–203; When-is s.a.)

10.5.6 Pesach

Pesach on vapauden juhla eli juutalaisten pääsiäinen. Pesach on juutalaisuuden tärkein uskonnollinen juhlapyhä ja sitä juhlitaan sen muistoksi, että juutalaiset vapautuivat aikanaan Egyptin orjuudesta ja samalla sitä pidetään kevään juhlana. Pääsiäisen vietto alkaa nisan-kuun viidestoista päivä ja kestää suuntauksien mukaan joko seitsemän tai kahdeksan päivää. (Keene 2004, 60–61; Kozodoy 1997, 56, 63; Pyhäranta 2016, 66–69.)

Gregoriaanisessa kalenterissa pesach sijoittuu usein maaliskuulle. Ennen pääsiäisen alkamista on tapana siivota koti perusteellisesti ja kaikki happaman leivän rippeet heitetään pois, sillä se symbolisoi ylimielisyyttä. Juhlien viettoon kuuluu perinteisen juhlallisen seder-aterian syöminen, joita syödään kahtena ensimmäisenä iltana. Seder-aterialla juutalaiset syövät määrätysjärjestyksessä perinneruokia. Viljatuotteita ei tule käyttää aterialla muussa muodossa kuin happamattoman leivän matsan yhteydessä, joka kuvastaa nöyryyttä. Aterian aikana luetaan samalla Tooran kertomuksia Egyptin

orjuuden vapautumisesta, tämä juhlaperinne kestää usein useita tunteja. (Keene 2004, 60–61; Kozodoy 1997, 56, 63; Pyhäranta 2016, 66–69; When-is s.a.)

11 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI

Opinnäytetyöni käynnistyi ajatuksissa jo kevättalvella 2021 työskennellessäni Haanojan päiväkodissa varhaiskasvatuksen opettajana. Kollegoiden kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta tämä aihe nousi hyvin ajankohtaiseksi ja tarpeelliseksi työvälineeksi Haanojan päiväkotiin. Kiinnostuin itse aiheesta huomattessani käytännön kokemuksen kautta aiheen tarpeellisuuden. Lapsiryhmässäni oli monesta eri kulttuurista ja uskonnosta perheitä, mutta tietoisuus heidän kulttuurista ja tärkeimmistä juhlaperinteistä oli hyvin vähäistä ja sama kokemus oli myös useammalla kollegalla.

Opinnäytetyöni prosessi käynnistyi virallisesti syksyllä 2021 ja opinnäytetyöni aihe hyväksyttiin syyskuussa, jonka jälkeen tein tilaajani kanssa opinnäytetyönsopimuksen. Tämän jälkeen aloin heti työstämään opinnäytetyöni suunnitelmaa. Osallistuin heti lokakuussa 2021 ohjaavan opettajani suunnitelmaseminaariin, jossa sain opinnäytetyön suunnitelmalle hyväksynnän pienien täydennyksien jälkeen. Tämän jälkeen hain Kouvolan kaupungilta tutkimuslupaa, jonka saaminen vei yllättävän kauan aikaa. Koska opinnäytetyölläni oli aika tiukka aikataulu ja tutkimusluvan saamisessa mennyt aika yllätti minut, niin en voinut osallistua suunnittelemaani väliseminaariin. Tästä syystä myös kaikki muut aikataulut viivästyivät. Päätin hakea opinto-oikeuden jatkoa vielä seuraavalle keväälle ja sen saatuani hölläsin myös tiukkaa aikatauluani ja opinnäytetyöni ei valmistunut ihan alkuperäisen suunnitelman mukaisessa aikataulussa. Tutkimuslupa myönnettiin viimein marraskuussa 2021, mutta päätin kuitenkin osallistua väliseminaariin vasta helmikuun 2022 puolella, jotta saisin työni mahdollisimman valmiiksi siihen mennessä ja pystyisin keskittymään tämän jälkeen saamiini muokausehdotuksiin. Väliseminaarissa sain hyvää palautetta opinnäytetyöstäni ja todettiin, että opinnäytetyöni on valmis muuttamien muokkauksien jälkeen. Lähetin tässä vaiheessa myös käsikirjani tilaajalleni kommentoitavaksi, josta sain myös hyvää palautetta ja toimitin heille tämän jälkeen valmiit käsikirjat, jokaiselle ryhmälle omansa. Aloin työstämään

muokkauksia heti väliseminaarin jälkeen, jonka jälkeen työni oli valmis palautettavaksi esitarkastukseen ja plagiointiin helmikuussa 2022.

Saatuani aiheen Haanojan päiväkodilta aloin välittömästi kartoittamaan lähteiden riittävyttä, joita ilokseni löysinkin kattavasti. Monikulttuurisuusvuosikellosta en suoranaisesti juurikaan lähteitä löytänyt. Heti työn alkaessa kävimme työpaikalta nimetyn ohjaajan kanssa keskustelua siitä, mitä monikulttuurisuusvuosikellosta olisi hyvä löytyä. Ja häneltä saamien vihjeiden perusteella monikulttuurisuusvuosikello-käsikirjan sisältö oli selvä, eli eri kulttuureiden ja uskontojen tärkeimmät juhlat sekä rajoitukset. Toiveena oli myös, että siinä käsiteltäisiin kaikki eri uskonnot ja kulttuurit mitä Haanojan päiväkodin asiakaskuntaan kuuluu. Opinnäytetyötä hetken aikaa työstytyäni jouduin kuitenkin rajamaan ortodoksit tästä työstä pois laajuuden vuoksi. Ortodoksit valikoituivat tähän siitä syystä, että heillä suurin osa juhlista on samoja tai samankaltaisia kuin meillä Suomessa. Löysin lähteitä etsiessäni myös paljon kirjoja, jotka oli tarkoitettu nimenomaan lasten kanssa työskentelyn tueksi, joten päätin lisätä käsikirjan loppuun vielä kirjavinkkejä, jotta ammattilaisten olisi helpompi alkaa aiheita käsittelemään osana varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa.

Opinnäytetyötä tehdessäni työskentelin päiväkodissa sijaisena, joten minulla oli aina mahdollista keskustella kollegoiden kanssa opinnäytetyöstäni ja sainkin paljon uusia näkökulmia ja vinkkejä usein. Lähetin työni välillä myös luettavaksi työpaikalta nimetylle ohjaajalle ja sain taas uusia ideoita ja näkökulmia. Koen saaneeni opinnäytetyöni tekoon apua ja tukea aina kun olen sitä kaivannut ja yhteistyöllä tilaajani kanssa laadittua siitä työkalun, joka vastaa heidän tarpeitaan.

11.1 Lähdemateriaali ja tiedonhaku

Opinnäytetyöni tiedonhaussa käytin erilaisia tietokantoja mahdollisimman kattavan lähdemateriaalin turvaamiseksi. Käytin lähteinä esimerkiksi Julkaria ja Google scholaria. Hyödynsin myös kirjastolta tarjottavaa apua ja löysinkin sitä kautta kattavasti kirjallisuutta lähteisiini. Näiden lisäksi olen käyttänyt lähteenä lakiin perustuvia säädöksiä ja pykäläiä.

Tiedonhaussa olen pyrkinyt mahdollisimman uuteen ja ajantasaiseen tietoon, mutta tästä aiheesta niitä oli suhteellisen vaikea löytää, joten olen joutunut käyttämään myös yli kymmenen vuoden takaisia lähteitä, sillä tuoreempaa lähdeä ei ollut riittävästi saatavilla. Uskonnot ja kulttuurit eivät kuitenkaan vuosien saatossa muutu niin paljoa, että tieto lähteissäni ei olisi luotettavaa ja laadukasta.

11.2 Tavoitteeseen pääseminen

Tavoitteena oli luoda monikulttuurisuusvuosikello-käsikirja varhaiskasvatuksen ammattilaisten käyttöön pedagogisen varhaiskasvatuksen toteuttamisen tueksi. Aineisto käsikirjaan koostuu tekemäni teoreettisen viitekehyksen pohjalta. Käsikirjassa on avattu eri kulttuurien ja uskontojen rajoituksia sekä tärkeimpiä juhlia. Asettamani tavoitteen lisäksi opinnäytetyötäni tehdessä lisäsin käsikirjan loppuun vielä erilaisia kirjavinkkejä ammattilaisille, josta löytyy erilaisia tapoja huomioida eri maiden uskontoja ja kulttuureita varhaiskasvatuksen arjessa.

Mielestäni laatimani käsikirjan pohjalta varhaiskasvatuksen ammattilaisten on helpompi edistää lasten kulttuurista osaamista ja eri uskonto- ja kulttuuritaustaisten lasten oman kulttuurin tuomista näkyväksi. Käsikirjan avulla ammattilaisten on helppo tuoda varhaiskasvatuksen arkeen jokaisen lapsiryhmässä olevan lapsen kulttuuria ja uskontoa, huomioimalla heidän uskonnon- ja kulttuurin tärkeimpiä juhlia. Mielestäni käsikirjasta tuli selkeä ja helppolukuinen, joka helpottaa kynnystä ottaa se käyttöön.

11.3 Palaute

Monikulttuurisuusvuosikello-käsikirjan valmistuttua lähetin käsikirjan tilaajalleni sähköpostin välityksellä, jotta he pääsevät heti kommentoimaan ja tarvittaessa ehdottamaan vielä viimehetken muutoksia käsikirjaan. Saamani palaute käsikirjasta oli positiivista. Työelämäohjaajani sanoin työ oli monipuolinen ja hyvä ja vastasi heidän odotuksiaan ja hän pohtikin, että tämä käsikirja tulee kaikkien työntekijöiden lukea läpi ja toivottavasti ottaisivat sen myös työvälineeksi heidän arkeensa. Jotta kunnon palautetta käsikirjasta pystyisi saamaan, niin käsikirjaa pitäisi keretä käyttämään, joten koen, että tässä vaiheessa on vaikea saada enempää palautetta.

Itse näen jo silmissäni, miten lähtisin materiaalia hyödyntämään omassa työssäni. Tällä hetkellä en kuitenkaan ole talossa vakituisesti missään ryhmässä varhaiskasvatuksen opettajana suunnittelemassa toimintaa, vaan teen vain sijaisuuksia heille. Aluksi itselläni oli aivan erilainen kuva siitä millainen käsikirjasta tulisi, mutta päätin kuitenkin selkeyttää ja tehdä siitä mahdollisimman simpppelin, josta on helppo löytää etsimänsä. Olen lopputulokseen itse tyytyväinen. Ajatuksena oli teettää käsikirjasta ihan kunnollinen vihko jokaisen ryhmän käyttöön, mutta budjetti tuli vahvasti vastaan, joten tein käsikirjat vain itse tulostaen. Itse olisin halunnut, että käsikirjasta löytyisi juhlien lisäksi vinkkejä siitä, miten juhla voitaisiin huomioida varhaiskasvatuksen arjessa, mutta opinnäytetyön laajuuden takia jouduin jättämään nämä vinkit opinnäytetyöni ulkopuolelle.

12 POHDINTA

Tänä päivänä monikulttuurisuus on hyvin ajankohtainen aihe moninaistuvassa Suomessa. Tästä syystä se vaikutti myös kiinnostukseeni alkaa tekemään kyseisestä aiheesta opinnäytetyötäni. Itseäni houkuttelu myös se, että vastaavanlaista opinnäytetyötä ei ole aiemmin tehty, joten saisin vapaat kädet luoda omanlaisen opinnäytetyön, vertailematta sitä liikaa toisten töihin. Toiminnallinen opinnäytetyö on aina houkutellut itseäni ja tästä syystäkin aihe sopi minulle hyvin. Kokonaisuudessaan opinnäytetyön prosessi oli mielenkiintoinen ja sain siitä paljon uutta tietoa itselleni ja koen olevan askeleen lähempänä monikulttuurisuuden huomioimisen keinoja varhaiskasvatuksessa. Monikulttuurisuus on aiheena koko ajan ajankohtainen ja vaatii ammattilaisilta paljon työtä, että siitä tulisi luonnollinen osa varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa.

Yksin tehtynä opinnäytetyöstäni tuli todella laaja, mutta koen, että tätä aihetta ei kovin paljoa lyhyemmin olisi pystynyt käsittelemään. Säädöksiä pohdin pitkään, että onko oleellista nostaa tässä opinnäytetyössä esille, mutta pitkän pohdiskelun jälkeen ne ovat kuitenkin oleellinen osa opinnäytetyötäni. Erilaiset säädökset kuitenkin määrittävät varhaiskasvatuksen eri osa-alueita ja niistä nousee vahvasti esille myös monikulttuurisuuden huomioiminen varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa. Ajallisesti opinnäytetyön aikataulut yllättivät itseni täysin. Myös eri kulttuureiden ja uskontojen moninaisuus yllättivät

itseni. Jouduin käyttämään todella paljon aikaa selvitellessäni näitä moninaisuuksia ja miettiessäni, että mitä olisi oleellista nostaa esille tähän minun opinnäytetyöhöni ja mikä tieto päiväkodin kannalta on olennaista nostaa esille. Itselläni oli ennestään jo jonkin verran työni puolesta tietoa eri kulttuureiden ja uskontojen toimintatavoista, mutta lähteitä näihin oli todella haastava löytää. Monessa kulttuurissa ja uskonnossa olevat juhlien päivät vaihtelevat gregoriaanisen kalenterin mukaan, joten yhtä selkeää vuosikelloa on mahdoton tehdä, päivämäärät tulee tarkistaa joka vuosi.

Mielestäni eri kulttuureiden ja uskontojen eri lähteissä oleva tieto oli välillä sekavaa ja oli vaikea päästä aiheeseen kiinni. Monessa lähteessä tieto oli osittain erilaista keskenään, joka teki opinnäytetyön kirjoittamisesta osittain haastavaa ja hyvin työlästä. Etenkin tuoreita lähteitä eri kulttuureista ja uskonnoista oli todella vaikea löytää ja olisin itse halunnut käyttää työssäni enemmän uudempaa lähdemateriaalia.

Kestävän kehityksen kannalta opinnäytetyöni aihe on hyvin ajankohtainen. Sen avulla eri kulttuureiden huomioiminen jo ennen kouluikää opettaa lapsia suvaitsemaan erilaisia ihmisiä ja kulttuureita, sillä yksi lähtökohta kestävässä kehityksessä on huomioida ihmisten eriarvoisuus sekä inhimillisyyden säilyttäminen tuleville sukupolville.

Sain tarvittaessa tukea työni eri vaiheisiin Haanojan päiväkodilta nimetyltä vastuuhenkilöltä, joka oli koko työni ajan valmis auttamaan ja kertomaan mieliteitäni opinnäytetyöni etenemisestä. Sain aina tukea ja hyviä vinkkejä kun epätoivo meinasi iskeä. Kävimme keskustelua usein sähköpostitse, mutta myös livenä työskennellessäni sijaisena.

Mielestäni olisi ollut tärkeää liittää käsikirjaan myös erilaisia vinkkejä ja materiaaleja, kuinka mitäkin juhlaa voitaisiin päiväkodissa juhla lasten kanssa sekä miten eri juhlat ylipäätään kerrotaan lapsille lyhyesti ja yksinkertaisesti. Opinnäytetyön laajuuden takia jouduin nämä rajaamaan ulkopuolelle aiheestani. Tässä kuitenkin yksi jatkoidea tulevia opinnäytetöitä varten. Työtä tehdessäni minulle heräsi myös toinen jatkoidea tulevia opinnäytetöitä varten. Opinnäytetyön tiukan aikataulun vuoksi en itse kartoittanut tähän opinnäytetyöhön ollenkaan vanhempien näkemyksiä ja halua tuoda omaa kulttuuria ja sen

tärkeimpiä juhlia osaksi varhaiskasvatuksen arkea, mielestäni tällöinen puoli aiheesta olisi myös mielenkiintoista kartoittaa ja saada sitä kautta myös laadukasta tietoa eri kulttuureista ja heidän tavoistaan juhlia, sillä erinäisistä lähteistä huolimatta niitä voi olla hyvin vaikea saada selville.

LÄHTEET

BBC 2009. Al-hijra. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.bbc.co.uk/religion/religions/islam/holydays/alhijra.shtml> [viitattu 9.12.2021].

Baldock, P. 2010. Understanding Cultural Diversity in the Early Years. Los Angeles: SAGE.

Haapasalo, T., Petäjä, H., Vuorelma-Glad, P., Sandén, M., Pulkkinen, H., Tahvanainen, I. 2017. Varhaiskasvatus katsomusten keskellä. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Hakkarainen, E., Kling, A. 2014. Eri kulttuureiden juhlien huomioiminen monikulttuurisessa päiväkodissa. Metropolia ammattikorkeakoulu. Sosionomikoulu-tus. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014101014625> [viitattu 9.11.2021].

Hattstein, M. 2005. Maailman suuret uskonnot. Almagest Oy.

Helenius, A., Lummelahti, L. 2018. Varhaiskasvatus perusteita. Helsinki: BoD-Books on Demand.

Hirvonen, H., Vasko, T. 2008. Hyvä tietää islamista. 2. painos. Helsinki: Kirkkohallitus.

Hujala, E., Turja, L. 2020. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5., uudistettu painos. Juva: PS-kustannus.

Innokylä s.a. Vuosikello. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://innokyla.fi/fi/ty-okalut/vuosikello> [viitattu 29.9.2021].

Islam s.a. Uskontojen maailma. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.uskontojenmaailma.fi/maailman-uskontoja/islam> [viitattu 9.12.2021].

Juhlakalenteri s.a. Ajanlaskusta ja kalentereista. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.verkkoviestin.fi/fokus/lisatietoja/ajan_laskusta_ja_kalente-reista/ [viitattu 7.2.2022].

Juutalaisuus1 s.a. Uskontojen maailma. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.uskontojenmaailma.fi/maailman-uskontoja/juutalaisuus> [viitattu 7.12.2021].

Juutalaisuus2 s.a. Uskonnot Suomessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://uskonnot.fi/uskonnot/juutalaisuus/> [viitattu 7.12.2021].

Jäppinen, M. 2016. Moninaisuuden kohtaaminen ja kulttuurisensitiivisyys sosiaalityössä. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.socca.fi/files/5848/Moninaisuuden_kohtaaminen_ja_kulttuurisensitiivisyys_sosiaalityossa_Maija_Jappinen_31.10.2016.pdf [viitattu 26.1.2022].

Keene, M. 2004. Maailman suuret uskonnot. Suom. K. Turtia. Helsinki: WSOY.

Koivula, M., Siippainen, A., Eerola- Pennanen, P. 2017. Valloittava varhaiskasvatus. Tampere: Vastapaino.

Kotka, R. 2007. Kaiken maailman juhlat. Kärkölä: Kustannus Oy pieni karhu.

Kozodoy, R. 1997. Juutalaiset juhlapäivät. Suom. J. Hasenson. Saarijärvi: Gummerus kirjapaino Oy.

Lahti, M., Lahti, E. 2017. Monikulttuuriset juhlat! Suomen kulttuuriperintö kasvatuksen seura. WWW-dokumentti. Päivitetty 3.3.2017. Saatavissa: http://www.kulttuurinvuosikello.fi/wp-content/uploads/2018/01/kulttuuriperinto_monikulttuuriset_juhlat_pre.pdf [10.9.2021].

Luoma, P., Mättö, T. 2018. Kohtaamisia ja kipupisteitä. Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa monikulttuuristen perheiden kanssa. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta. Erityispedagogiikan pro gradu-tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-201805312924> [viitattu 14.2.2022].

Maristo, J., Sergejeff, A. 2015. Aikamme monta islamia. Helsinki: Gaudeamus Oy.

New York latin culture magazine 2021. Celebrate Al-hijra, muslim new year. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.newyorklatinculture.com/al-hijra/> [viitattu 9.12.2021].

Oksi-Walter, P., Roos, J., Viertola-Cavallari, R. 2009. Monikulttuurinen perhe. Helsinki: Kustannus Oy Arkki.

Opetushallitus.2021a. Mitä on varhaiskasvatus?. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus> [viitattu 29.9.2021].

Opetushallitus.2021b. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. PDF-dokumentti. Helsinki: Opetushallitus. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf [viitattu 29.9.2021].

Opetushallitus.2021c. Suunnitelmallista katsomuskasvatusta – Miten?. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/suunnitelmallista-katsomuskasvatusta-miten> [viitattu 7.12.2021].

Paavola, H., Talib M-T. 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Parviola, J., Peura, R., Vaaramo, R. 1996. Suuret uskonnot. 1.painos. Porvoo: WSOY.

Peda.net s.a. Monikulttuurisuuden kohtaaminen kansalaisopistossa 2018. Mitä on kulttuuri?. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://peda.net/kol/foorumi/m/mkk/t2kk/mit%C3%A4-on-kulttuuri> [viitattu 26.1.2022].

Pelkonen, A., Vainio, J. 2019. Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa. Käsi-
kirja monikulttuurisuudesta Haminan varhaiskasvatukselle. Kaakkois- Suomen
ammattikorkeakoulu. Sosionomikoulutus. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti.
Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019121727258> [viitattu
18.10.2021].

Pyhäranta, T., Raudaskoski, j., Seppälä, O. 2016. Adventista ramadaniin. Us-
konnolliset juhlat suomessa. Helsinki: Kirjapaja.

Sardar, Z., Davies, M-W. 2014. Islam. Suom. M. Janatuinen. Helsinki: Into
kustannus Oy.

Suoniemi, K. 2015. Maailman uskonnot. Helsinki: BTJ Finland Oy.

THL 2021. Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus. Kulttuurisensitiivinen
työote. WWW-dokumentti. Päivitetty: 8.7.2021. Saatavissa:
[https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/hy-
via-kaytantoja/kulttuurisensitiivinen-tyoote](https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/hy-
via-kaytantoja/kulttuurisensitiivinen-tyoote) [viitattu 26.1.2022].

Uskonnot Suomessa s.a. Hindulaisuus. WWW-dokumentti. Saatavissa:
<https://uskonnot.fi/uskonnot/hindulaisuus/> [viitattu 23.11.2021].

Uskontojen maailma s.a. Hindulaisuus. WWW-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.uskontojenmaailma.fi/maailman-uskontoja/hindulaisuus> [viitattu
15.11.2021].

Uusitalo, L., Joutsenvirta M. 2009. Kulttuuriosaaminen. Tietotalouden taitolaji.
Helsinki: Gaudemus.

Varhaiskasvatustilaki 540/2018.

Vilka, H., Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gum-
merus kirjapaino Oy.

West J. 2009. Suuret uskonnot. Buddhalaisuus. Suom. P. Eriksson. Kustan-
nusyhtiö perhekirjat Oy.

West J., Rosenberg, L. 2009. Suuret uskonnot. Juutalaisuus. Suom. P. Erik-
sson. Kustannusyhtiö perhekirjat Oy.

When-is s.a. When is-Dates of religious and civil holidays around the world?.
WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.when-is.com/> [viitattu 13.1.2022].

MONIKULTTUURISUUSVUOSIKELLO KÄSIKIRJA



ESIPUHE

Tämän monikulttuurisuus vuosikello-käsikirjan on tarkoitus toimia monikulttuuristen lasten ja perheiden kanssa työskentelyn tukena. Käsikirjasta löydät eri kulttuureiden tärkeimmät juhlat sekä kulttuuri- ja uskonto rajoitukset. Tavoitteena on edistää ammattilaisten tietämystä eri kulttuureiden ja uskontojen tärkeistä juhlista ja rajoituksista ja näin ollen helpottaa eri kulttuureiden tärkeimpien juhlien sekä rajoitusten huomioimista varhaiskasvatuksen arjessa ja tämän myötä tuoda monikulttuurisuutta yhä näkyvämmäksi osaksi jo varhaiskasvatuksessa. Käsikirja on toteutettu osana opinnäytetyötä yhteistyössä Haanojan päiväkodin henkilökunnan kanssa.

Käsikirjan aihe on hyvin ajankohtainen, sillä monikulttuuristen perheiden määrä suomessa on kasvanut ja tulee koko ajan kasvamaan. Tietoisuus eri kulttuureiden juhlaperinteistä ja rajoituksista ei kuitenkaan ole kovin suuri, ja tiedon löytäminen vie usein aikaa. Tämän selkeän materiaalin avulla ammattilaisilla on tieto kädenulottuvilla koko ajan. Suosittelen lukemaan myös opinnäytetyöni läpi, jossa avataan tarkemmin eri kulttuureita, ja mistä rajoitukset ja juhlat juontaa juurensa.

Käsikirja alkaa eri kulttuureiden ja uskontojen rajoituksilla. Rajoitukset ovat käytössä useimmiten kyseisissä kulttuureissa tai uskonnoissa, mutta kaikki eivät näitä välttämättä noudata, joten on edelleen tärkeää keskustella uusien perheiden kanssa heidän perheensä rajoituksista. Rajoitusten jälkeen olen listannut käsittelemieni kulttuureiden tärkeimmät juhlat aika järjestykseen, alkaen toimintakauden alusta. Joidenkin kulttuureiden juhlien ajankohta vaihtelee vuosittain. Tähän käsikirjaan sijoitetut juhlat ovat 2022 – 2023 vuoden mukaan sijoitettuina alkaen elokuusta 2022. Tähän käsikirjaan laadittujen päivämäärien lähteenä olen käyttänyt when-is sivustoa, josta näkee eri juhlien vuosittaiset päivämäärät. Sivustolta on helppo käydä tarkastamassa ajankohtaiset päivät vuosittain: <https://www.when-is.com/>. Käsikirjan loppuun olen kerännyt erilaisia kirjavinkkejä käytettäväksi eri kulttuureiden käsittelyyn lasten kanssa.

Sisälllys

| | |
|--|----|
| KULTTUURI- JA USKONTORAJOITUKSET | 55 |
| BUDDHALAISUUS | 55 |
| HINDULAISUUS | 55 |
| ISLAM | 55 |
| JUUTALAISUUS | 55 |
| ELOKUU..... | 56 |
| SYYSKUU | 56 |
| LOKAKUU | 57 |
| MARRASKUU | 58 |
| JOULUKUU | 58 |
| TAMMIKUU | 59 |
| HELMIKUU..... | 59 |
| MAALISKUU..... | 60 |
| HUHTIKUU..... | 61 |
| TOUKOKUU..... | 63 |
| KESÄKUU | 63 |
| HEINÄKUU..... | 63 |
| KIRJAVINKKEJÄ ERI KULTTUREIDEN JA USKONTOJEN KÄSITTELYYN LASTEN KANSSA..... | 64 |



KULTTUURI- JA USKONTORAJOITUKSET

BUDDHALAISUUS

- Buddhalaiset eivät halua vahingoittaa eläviä olentoja, joten yleensä he ovat **kasvissyöjiä**.

HINDULAISUUS

- Hindulaisiin ihanteisiin kuuluu väkivallattomuus, joten useat Hindulaiset ovat **kasvissyöjiä**.
- Lehmä on hindulaisille pyhäeläin.

ISLAM

- Kiellettyjä ruokia ovat sellaisten eläinten liha, jossa on vielä verta tai eläimen teurastustapa ei ole tiedossa. Ennen kuin sallittu ruokakaan kelpaa syötäväksi, niin se on valmistettava tarkoin määritetyin ehdoin ja eläinten teurastustapa on oltava mahdollisimman kivuton.
- Sikaa pidetään Islamissa likaisena eläimenä, joten he noudattavat **sianlihattonta** ruokavaliota.
- Perjantai on pyhäpäivä.

JUUTALAISUUS

- **Ei verta** sisältäviä ruokia.
- **Ei sikaa, jänistä ja petolintuja**
- Lihaa ja maitoa ei saa nauttia samanaikaisesti.
- Lauantai on pyhäpäivä eli sapatti.

ELOKUU

Ashura 7.-8.8 (2022)

Kulttuuri: ISLAM

Ashuran juhlinnalle on kaksi merkitystä eri muslimien suuntauksesta riippuen. Šiialaisille ashura on hyvin tärkeä juhla, he surevat silloin profeetta Muhammadin tyttärenpojan marttyyrikuolemaa. Sunnilaisille ashuralla ei ole niin suurta merkitystä, eivätkä he vietä päivää šiialaisten kanssa samasta syystä. Sunnilaisille päivä merkitsee profeetta Muhammadin asettamaa vapaaehtoista paaston ja rukouksen päivää. Ashuraa juhlitaan kymmenen päivää islamilaisen kalenterin uuden vuoden jälkeen. Päivä on vuoden vilkkain šiiamuslimien moskeijoissa ja sitä voidaankin verrata suomalaisten joulun ajan jumalanpalvelukseen.

SYYSKUU

Rosh hashana 25.-27.9 (2022)

Kulttuuri: JUUTALAISUUS

Rosh hashana on juutalaisten uusivuosi. Rosh hashanasta alkaa kymmenen päivän katumusjakso, joka päättyyään huipentuu jom kippuriin. Uskonnollisesti juutalaisuuteen sitoutuneille gregoriaanisen kalenterin mukainen uusi vuosi joulukuun lopussa tuntuu vieraalle ajatukselle, mutta kaikille juutalaisille uskonnollinen kalenteri ei ole yhtä keskeisessä asemassa. Osa mieltää juhlan enemmän juutalaisen perinteen ylläpitämisenä, kuin uuden vuoden vaihtumisena. Uusi vuosi juutalaisessa kalenterissa alkaa auringon laskiessa alul-kuun iltana ja kuukauden vaihtuessa tishrei-kuuksi ja kestää kaksi päivää. Gregoriaanisessa kalenterissa se sijoittuu usein syys-lokakuulle. Rosh hashan juhlassa muistellaan mennyttä vuotta ja mietitään tulevaa. Rosh hashanaan vahvaan perinteeseen kuuluu myös perinteisen seder-aterian nauttiminen, jossa syödään määrätysissä järjestyksessä perinneruokia, rosh hashanin aikaan ruokavalioon kuuluu paljon makeita ruokia.

LOKAKUU

Diwali 24.-28.10 (2022)

Kulttuuri: HINDULAISUUS

Diwali on intialainen valon juhla, joka on nykyään Intialaisille heidän tärkein juhlansa. Silloin juhlistetaan hyvän voittoa pahasta, valon voittoa pimeydestä, tiedon voittoa tietämättömyydestä sekä toivon voittoa epätoivosta. Diwali onkin hindumaissa yksi suosituimmista lomista. Diwalia vietetään kartika-kuun viidentenätoista uudenkuun päivänä ja juhlinta aloitetaan jo kaksi päivää ennen varsinaista juhlapäivää ja juhlinta kestää viisi päivää, gregoriaanisessa kalenterissa se sijoittuu usein loka-marraskuulle. Osa Suomessa asuvista hinduista kuvailee juhlaa heidän joulukseen ja niissä onkin paljon samaa keskenään. Juhlan perinteisiin kuuluu koristevalojen ja kynttilöiden sytyttäminen, joka symbolisoi juhlan ja toivon merkkiä. Myös lahjojen hankkiminen ja antaminen ystäville ja perheenjäsenille on iso osa diwali juhlaa. Diwali on usein perhejuhla ja juhlan tärkeimpinä päivinä perheet pysyttelevät kotona viettämässä yhteistä aikaa. Perheet nauttivat usein juhla- aterioita ja jakavat lahjoja.

Jom kippur 4.-5.10 (2022)

Kulttuuri: JUUTALAISUUS

Jom kippur on syntien sovituspäivä ja on yksi suurimmista tooran määräämistä juhlista. Juutalaisille sen merkitys on verrattavissa Suomalaiseen joulun. Jom kippur alkaa uudesta vuodesta alkaneen rosh hashanin katumusjakson päätyttyä tishrei-kuun kymmenentenä päivänä, joka sijoittuu gregoriaanisessa kalenterissa usein syys-lokakuulle. Sovituspäivänä synagogiin kertyy usein valtava määrä ihmisiä, yhtenä sääntönä on, että synagogiin ei saisi tulla nahkaisissa vaatteissa ja tästä syystä suurin osa pukeutuu tuona päivänä kangaskenkiin. Kaikki juutalaiset eivät kuitenkaan tätä tapaa noudata, vaan pitävät pienempänä pahana mennä synagogaan nahkakengissä kuin lenkkitosuissa. Vahvasti uskavaiset juutalaiset pitävät myös jom kippur päivänä paastoa, sillä he haluavat puhdistaa ajatuksensa ja keskittyä jumalalle puhumiseen ja rukoilemiseen.

MARRASKUU

Vuotena 2022 marraskuulle ei sijoitu minkään kulttuurin tärkeimpiä juhlapäiviä.

JOULUKUU

Hanukka 18.-26.12 (2022)

Kulttuuri: JUUTALAISUUS

Hanukka eli valon juhla on yksi juutalaisten keskeisimmistä ja tunnetuimmista juhlista ja sitä vietetään sen muistoksi, että juutalaisten temppeli säästyi tuholta. Hanukka on kahdeksan päiväinen juhla ja on juutalaisten ainoa juhla, jota ei mainita juutalaisessa Raamatussa. Hanukka alkaa kishlev-kuun kahdentenakymmenentenä viidentenä päivänä. Gregoriaanisessa kalenterissa hanukka ajoittuu usein joulun aikaan ja siitä syystä se usein sekoitetaan juutalaisten jouluksi, jota se ei kuitenkaan ole. Toinen syy miksi se muistuttaa hyvin paljon suomalaisten joulua on se, että hanukka juhlan aikana lapsille jaetaan lahjoja, joko yhtenä päivänä tai kaikkina kahdeksana päivänä. Perheet syövät usein myös juhla-aterioita yhtenä tai kahtena hanukan päivänä. Hanukan yleisin ja tunnetuin perinne on hanukka-kynttelikön sytyttäminen, johon sytytetään jokaisena kahdeksana päivänä yksi kynttilä. Osa juutalaisista saattaa pelata myös hanukan aikana hyrräpeliä, jossa suurimman numeron hyrrällä saanut lapsi saa palkinnoksi makeisia.

TAMMIKUU

Kiinalainen uusivuosi 22.1 (2023)

Kulttuuri: BUDDHALAISUUS

Kiinalainen uusi vuosi on iloinen kevään juhla ja sen juuret juontavat sadonkorjuun juhliin. Vuosien saatossa merkitys ja muoto ovat hiukan vaihdelleet ja Kiinan poliittisen tilanteen takia 1900-luvulla sen koko olemassaolo oli hetken uhattuna, mutta juhlan vietto on elpynyt vuosien aikana. Kiinalaista uutta vuotta vietetään kiinalaisten kuukalenterin ensimmäisen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Gregoriaanisessa kalenterissa juhla sijoittuu usein tammi-kuun lopun ja helmikuun alun välille. Juhla valmisteluihin kuuluu kodin siivoaminen sekä koristelu mm. punaisilla lyhdyillä tai muilla punaisilla paperikoristeilla, lahjojen hankkiminen on myös osa perinnettä. Aattona kokoonnutaan yhteen perheiden kanssa syömään, uuden kuun yönä juhla huipentuu lyhtyjuhlaan. Monien perinteiden taustalla on karkottaa pahat henget. Leijonapukuihin pukeutuneet tanssijat säikyttävät ulkomuodollaan demonit pois, ilotulitteiden tarkoituksena on säikyttää paukkeensa avulla pahat henget pois. Lohikäärmetanssin tarkoituksena ei kuitenkaan ole tarkoitus säikytellä, sillä lohikäärme edustaa sateenjumalaa ja sen toivotan turvaavan sato. Juhlaan liittyy myös hyvän onnen perinteitä, kuten vanhempien ja isovanhempien antamat punaiset kirjeet lapsille, jotka sisältävät rahaa. Tämän lisäksi jaetaan myös onnen hedelmiä, jotka ovat mandariineja, sillä kiinan kielessä mandariini sana kuulostaa samalta kuin onni.

HELMIKUU

Vuotena 2023 helmikuulle ei sijoitu minkään kulttuurin tärkeimpiä juhlayhiä.



MAALISKUU

Holi 7.-8.3 (2023)

Kulttuuri: HINDULAISUUS

Holi on vanhimpia ja suosituimpia Hindulaisia juhlia ja se on intialainen kevään ja ilon karnevaali sekä värien festivaali. Olennainen osa holin juhlintaa on kylvettää juhlijoita värijauheessa sekä värjättyssä vedessä. Holin juhlinta aloitetaan jo aattona jolloin muun muassa järjestetään holiin liittyvä rukousseremonia ja voidaan polttaa kokkoja, kokon polttamisen perinne ei kuitenkaan ole vielä rantautunut Suomeen. Toisena päivänä ihmiset heittävät värillistä jauhetta ja vettä toistensa päälle.

Ramadan 23.3-21.4 (2023)

Kulttuuri: ISLAM

Ramadan on paaston, rukouksen ja yhdessäolon pyhä kuukausi. Paastoaminen on islaminuskon yksi viidestä peruspilarista. Paastoon osallistuvat kaikki terveet ja hyvinvoivat muslimiaikuiset. Paasto kestää kuukauden ja se alkaa aamun sarastaessa ramadankuun aamuna. Ramadankuun aikana auringonnousun ja auringonlaskun välisenä aikana muslimiaikuiset eivät syö tai juo mitään. Uskomuksena on, että paasto lähentää ihmistä ja jumalaa ja sen avulla ymmärretään myös köyhiä. Kuukalenterista johtuen paastokuukausi ajoittuu joka vuosi hiukan aiemmaksi, kun edellisenä vuonna. Useissa perinteissä ramadan kuun alku määrittyy sen mukaan, milloin Mekassa havaitaan uusi kuu. Tästä syystä alkamispäivä voi vaihdella vuosittain.

HUHTIKUU

Pesach 5.-13.4. (2023)

Kulttuuri: JUUTALAISUUS

Pesach on vapauden juhla eli juutalaisten pääsiäinen. Pesach on juutalaisuuden tärkein juhlapyhä ja sitä juhlitaan sen muistoksi, että juutalaiset vapautuivat aikanaan Egyptin orjuudesta ja samalla sitä pidetään kevään juhlanä. Ennen pääsiäisen alkamista on tapana siivota koti perusteellisesti ja kaikki happaman leivän rippeet heitetään pois, sillä se symbolisoi ylimielisyyttä. Juhlien viettoon kuuluu perinteisen juhlallisen seder-aterian syöminen, joita syödään kahtena ensimmäisenä iltana. Seder-aterialla juutalaiset syövät määrättyssä järjestyksessä perinneruokia. Viljatuotteita ei tule käyttää aterialla muussa muodossa kuin happamattoman leivän matsan yhteydessä, joka kuvastaa nöyryyttä. Aterian aikana luetaan samalla Tooran kertomuksia Egyptin orjuuden vapautumisesta, tämä juhlaperinne kestää usein useita tunteja.

Vesak 8.4. (2023)

Kulttuuri: BUDDHALAISUUS

Vesak-juhla on monille buddhalaisille vuoden tärkein juhla ja se on ainoa juhla, joka yhdistää kaikkia buddhalaisia. Joissain buddhalaisissa yhteisöissä vesak on myös kansallinen juhlapyhä, mutta kaikissa yhteisöissä se ei ole niin suosittu ja suuri juhla. Juhlata juhlitaan Buddhan valaistumisen johdosta, monet juhlivat tuolloin myös Buddhan syntymäpäivää. Vesak-juhlan päivämäärä vaihtelee eri uskontokuntien käyttämien kuukalentereiden mukaisesti. Thaimaassa sekä useimmissa Kaakkoisaasian maissa samana päivänä tai yhden päivän myöhemmin. Kiinassa juhlaa juhlitaan noin viikkoa aikaisemmin. Huomioin tässä opinnäytetyössä päivän, jolloin sitä juhlitaan useimmissa maissa ja se sijoittuu gregoriaanisessa kalenterissa huhti-toukokuulle päivään, jolloin on täysikuu. Vesakin viettävät vaihtelevat eri yhteisöjen välillä. Kaikkien yhteisöjen juhlia yhdistää kuitenkin seremonia, jossa Buddha-vauvaa esittävän patsaan päälle kaadetaan vettä, joka symboloi mielen ja sydämen puhtautta. Vesak-juhlan tärkeässä roolissa ovat lapset.

Vesijuhla 13.4 (Joka vuosi)

Kulttuuri: BUDDHALAISUUS

Vesijuhla on uuden vuoden juhla Theravada-buddhalaisissa maissa. Suomeen juhla on rantautunut erityisesti Thaimaasta, jossa juhlaa kutsutaan songkraksi ja Myanmarista, jossa juhlan nimi on thingyan. Juhlan perinteisiin kuuluu, että juhlatila koristellaan erilaisilla lipuilla ja tilan etuosaan rakennetaan Buddhan alttari, johon tuodaan tuoreita kukkia runsain määrin. Juhlan alussa on kaikille yhteinen rukous- ja meditaatiohetki, tämän jälkeen on veteen liittyvä seremonia. Vesi on yleisestikin mukana Buddhalaisissa seremonioissa, mutta vesijuhlissa vedellä on erityisen suuri rooli. Tapana on ollut pirs-kottaa vettä munkkien kämmenille, jolla osoitetaan kunnioitusta heitä kohtaan ja ihmiset pyytävät heiltä siunausta uudeksi vuodeksi. Vettä voidaan munkkien lisäksi pirskotella myös muiden kämmenille, erityisesti vanhoille ihmisille. Veden pirs-kottamisen lisäksi voidaan maalata valkoisella talkilla vieraiden kasvoja, tämä symboloi siunausta, sekä suojaa pahaa vastaan. Juhlien luonteen- seen kuuluu myös Buddha patsaan peseminen, joko puhtaalla tai tuoksuvalla vedellä. Yksi tärkeä osa juhlaa on myös almujen antaminen munkeille, heille voidaan lahjoittaa esimerkiksi ruokaa, ra-haa tai taloustarvikkeita. Monissa Kaakkoisaasian maissa vesijuhlaan kuuluu myös karvevaali tyylinen vesisota, joka täyttää kadut ja puistot, joka kestää usein kolme päivää.

Id al-Fitr 21-22.4. (2023)

Kulttuuri: ISLAM

Id al-fitr on muslimien toinen suurimpia juhlia ja se alkaa Ramadan-paastokuu- kauden päätyttyä, jossa juhlitaan onnistunutta paastoa ja Jumalan tahdon noudattamista. Juhlaa vietetään koko yhteisön voimalla iloisissa merkeissä, juhla on erityisesti lasten mieleen. Juhlien ohjelmaan kuuluu juhla-aterian syö- minen ja se on ensimmäinen päiväsaikaan syötävä ruoka kuukauden aikana. Myös uusiin vaatteisiin pukeutuminen, lahjat, onnittelukortit ja vierailut suku- laisten ja ystävien luona ovat oleellinen osa juhlimista. Paaston päättymiselle on myös oma juhlarukous, joka juhlissa lausutaan. Juhlaa verrataan kristitty- jen joulun viettotavan perusteella.

TOUKOKUU

Vuotena 2023 toukokuulle ei sijoitu minkään kulttuurin tärkeimpiä juhlapäiviä.

KESÄKUU

Vuotena 2023 kesäkuulle ei sijoitu minkään kulttuurin tärkeimpiä juhlapäiviä.

HEINÄKUU

Al hijra 18.7-16.8 (2023)

Kulttuuri: ISLAM

Al-hijra on muslimien uusi vuosi, joka merkitsee kuun kalenterin avulla islamin ajanlaskun alkua. Juhlan viettoon ei ole olemassa mitään erityisiä sääntöjä ja uutta vuotta pidetään enemmän kulttuurisena kuin uskonnollisena juhlanä, mutta päivä on kuitenkin monissa islamin maissa vapaapäivä. Uutta vuotta juhlitaan muharramin kuukauden ensimmäisenä päivänä. Uuden vuoden viettotavat vaihtelevat eri muslimimaissa, mutta yleensä silloin on tapana muistella mennyttä vuotta ja olla kiitollinen siitä ja viettää perheen kanssa yhteistä aikaa.

KIRJAVINKKEJÄ ERI KULTTUREIDEN JA USKONTOJEN KÄSITTELYYN LASTEN KANSSA

- Juhlitaan yhdessä. Monikulttuurisia juhlia kouluun. Parland, M. 2010
- Kaiken maailman juhlat. Juhlia, leikkejä ja askarteluja lapsille. Kotka, R 2007.
- Lasten oma vuosikirja. Korolainen, T & Tulusto, R. 2014
- Meidän maailmamme. Lasten elämää eri maissa. Butterfield, M & Lynas, H. 2019
- Monen sortin moninaisuus. Brooks, F & Ferrero, M. 2022
- Opetushallituksen internetsivuilta löytyy tietoa sekä käytännön vinkkejä katsomuskasvatukseen toteuttamiseen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/materiaaleja-katsomuskasvatukseen>

Sivulta löytyy esimerkiksi:

- Satuja eri katsomusten juhlista.
- Pelikortit eri uskonnoista ja kulttuureista.
- Virtuaali-vierailuja pyhiin tiloihin.
- Kulttuurikasvatussuunnitelma.
- Vinkkejä yhteistyöhön vanhempien ja muiden tahojen kanssa.

